

Lemmilän lastenkodin omavalvontasuunnitelma

Helsinki

Sisällys

1	Palveluntuottaja	5
1.1.	Palvelun kuvaus	5
1.2	Yksikön tiedot	5
2	Toimintaperiaatteet ja arvot	6
3	Riskien hallinta	7
3.1	Työturvallisuus: vaarojen arviointi	8
3.2	Varautuminen ja valmius	9
3.3	Tietosuoja, tietoturva ja tietosuoja-asetusten mukaisen osoitusvelvollisuuden toteuttaminen	10
4	Asiakas ja potilasturvallisuus	13
4.1	Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohdista	13
4.1.1	Epäkohtien ja vaaratapahtumien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen	14
4.1.2	Epäkohtien ja vaaratapahtumien käsittely ja raportointi	15
4.2	Vakavien vaaratapahtumien selvittely	15
4.3	Asiakkaiden ja potilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen	16
4.3.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	16
4.3.1	Ravitseminen	17
4.3.3	Tartuntatauti- ja infektioiden ennaltaehkäisy sekä hygieniakäytännöt	18
4.4	Lääkehoito	19
4.4.1	Lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoidon toteuttaminen	19
4.4.2	Rajattu lääkevarasto	20
4.5	Laite ja tarviketurvallisuus	20
5	Asiakkaan asema, oikeudet ja oikeusturva	21
5.1	Palveluihin hakeutuminen ja palveluiden saatavuuden määräajat	21
5.2	Asiakkaan hoidon suunnittelu	21
5.3	Asiakkaan itsemääräämisoikeus	22
5.4	Asiakkaiden, potilaiden ja läheisten osallisuus	23
5.5	Palautekanavat ja tiedon hyödyntäminen	25
5.6	Sosiaali- ja potilasasiavastaava	25
5.7	Muistutukset ja kantelut	26
6	Henkilöstö	26
6.1	Ammattinharjoittamisen edellytykset ja valvonta	26
6.2	Määrä, rakenne ja riittävyys	28
6.3	Perehtyminen ja osaamisen varmistaminen	28
6.4	Työhyvinvointi ja turvallisuus	30
6.5	Tartuntataudeilta suojaaminen	31
7	Toimintaympäristö ja tukipalvelut	32
7.1	Toimintaympäristö	33
7.2	Terveydensuojelulain mukainen omavalvonta	33
7.2.1	Toiminnan terveydensuojelulain mukaiset riskitekijät	33
7.2.2	Terveydensuojelulain mukaisten riskitekijöiden ennaltaehkäisy	33
7.3	Ympäristötyö	34
7.5	Tukipalvelut ja alihankinta	34
7.5.1	Kuljetukset	35
7.5.2	Ateriapalvelut	36
8	Omavalvonnan seuranta	36
8.1	Raportointi	36
8.2	Arkistointi ja viestintä	37
8.3	Suunnitelman hyväksyntä	38

YKSIKÖN OMAVALVONTASUUNNITELMAN TIIVISTELMÄ

YKSIKÖN NIMI	Lemmilän lastenkoti
YKSIKÖSSÄ TUOTETUN TAI TUOTETTujen PALVELUJEN SEKÄ ASIAKASKUNNAN /KOHDERYHMÄN LYHYT KUVAUS	<p>Helsingin kaupungin lastensuojelutoimistoon kuuluva Lemmilän lastenkoti tarjoaa perustasoista lastenkotihoitoa huostaanotetuille helsinkiläislapsille kahdella osastolla. Lastenkodin yhteydessä on Hyvinkään kaupungin ylläpitämä laitoskoulu. Lemmilän lastenkoti sopii lapsille ja nuorille, joilla on vaikeuksia koulussa ja jotka tarvitsevat turvallisen ympäristön sekä etäisyyttä Helsingistä.</p> <p>Lemmilän lastenkodissa on 14 asiakaspaikkaa. Lemmilän lastenkoti ja sen yhteydessä oleva Lemmilän koulu muodostavat Lemmilän mäen yhteisön. Lemmilän lastenkodin osastot Jukola ja Kestilä ovat osa yhteisöä, mutta molemmilla on omat pihapiirit.</p> <p>Lemmilän lastenkoti tuottaa perustason lastenkotipalvelua perustasoisille lapsille, jotka hyötyvät laitostokoulusta ja etäisyydestä Helsinkiin.</p> <p>Hoidon ja huolenpidon tavoitteena on vaikuttava muutos lapsen elämäntavoissa ja toimintamalleissa. Palvelun tulee edistää lapsen kokonaistilannetta siten, että heidän turvallisuudentunteensa, terveytensä, itsetuntonsa, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteen omaan verkostoon ja psyykinen vointi kohenee lähtötilanteeseen verrattuna.</p>
OMAVALVONNAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA	<p>Oma- valvonta on arjen toimintaa, jolla huolehditaan turvallisuuden toteutumisesta. Epäkohdista ilmoitetaan välittömästi ja niiden korjaamiseen ryhdytään suunnitelmallisesti. Esihenkilöt vastaavat omavalvonnan toteuttamisesta ja seurannasta.</p>
YKSIKÖN VASTUUHENKILÖ JA HENKILÖSTÖ- RAKENNE	<p>Lastenkodin johtaja Matti Seppälä vastaa lastenkodin toiminnan kokonaisuudesta.</p> <p>Molemmilla osastoilla on vastaava ohjaaja, osasto Jukolassa Marjo Aronen ja osasto Kestilässä Hannu Moilanen.</p> <p>Hoitohenkilökunnan kokonaismäärä on 15.</p> <p>Lemmilän koulusta vastaa Hyvinkään kaupungin Puolimatkan koulun rehtori Lasse Luostarimäki. Lemmilän kiinteisten ja piha-alueiden huollosta vastaa tekninen isännöitsijä ja huolto-yhtiö</p>

SAMMANFATTNING AV ENHETENS PLAN FÖR EGENKONTROLL

ENHETENS NAMN	Lemmiläs barnhem
KORT BESKRIVNING OM ENHETENS SERVICE OCH KLIENTER / MÅLGRUPP	<p>Lemmilä barnhem lämpar sig för barn och ungdomar som har svårigheter i skolan och som behöver en trygg miljö och distans från Helsingfors.</p> <p>Vi har mysiga lokaler och en stor gård. Våra två avdelningar har sammanlagt 14 platser.</p> <p>Lemmilä har en egen skola.</p>
EGENKONTROLL OCH UPPFÖLJNING	Egenkontroll försäkrar att säkerheten i vardagen genomförs. Då ett fel uppstår ska det meddelas omedelbart och korrigerig av felet bör genomföras planmässigt. Cheferna ansvarar över förverkligande samt uppföljningen av egenkontroll.
ENHETENS ANSVARSPERSON OCH PERSONAL-STRUKTUR	<p>Barnhemmet ledare Matti Seppälä har ansvaret över verksamheten inom barnhem. Den totala personalmängden på barnhemmet är 19.</p> <p>Ledare Matti Seppälä tfn 040 531 94 85</p> <p>Avdelningen Jukola, tfn 040 334 56 20</p> <p>Avdelningen Kestilä, tfn 040 334 56 21</p> <p>Rektor för Lemmilä skola Lasse Luostarimäki</p>

1 Palveluntuottaja

1.1. Palvelun kuvaus

Helsingin kaupungin lastenkotitoimintaan kuuluva Lemmilän lastenkoti tarjoaa ympärivuorokautista lastenkotihoitoa helsinkiläisille lapsille, joilla on osastomuotoisen sijaishuollon tarve. Sijoitus Lemmilässä on 2–5 vuoden mittainen. Lastenkoti ottaa myös vastaanotto- ja arviointilapsia arviointiin kiireellisen sijoituksen tilanteissa, mikäli lastenkodin tyhjälle paikalle ei ole ollut saatavilla lasta pidempiaikaiseen sijoitukseen. Lemmilän lastenkoti soveltuu kouluvaikeuksissa oleville lapsille ja nuorille, jotka tarvitsevat turvallisen laitospäristön ja etäisyyttä Helsingistä.

Lemmilän lastenkoti tarjoaa perustason lastenkotihoitoa ja sen tehtävänä on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle turvallinen kasvuympäristö, jossa lapsen/nuoren tasapainoinen arki ja koulunkäynti mahdollistuvat. Lasten ja nuorten hoidossa, kasvatuksessa ja kuntouttamisessa pidetään tärkeänä mahdollisimman tasapainoista ja toimivaa arkielämää, ts. vakaita ja turvallisia kasvu- ja kehitymisoloja sekä jatkuvuutta. Lemmilän lastenkodin asiakkaat tarvitsevat tukea koulunkäynnissä, arjen toiminnoissa, vapaa-ajan vietossa ja viikonlopun kotiharjoittelussa. Lemmilän asiakkaat suuntautuvat yleisesti käytöksellään ulospäin ja oirehtivat käytöshäiriöisestä.

Lemmilä koostuu kahdesta 7-paikkaisesta osastosta ja lisäksi Lemmilän pihapiirissä sijaitsee Hyvinkään kaupungin ylläpitämä peruskoulu, jonka oppilaina ovat ainoastaan Lemmilässä asuvat lapset. Kesällä 2025 Lemmilään tulee kolmas osasto, joka on erityistasoinen.

1.2 Yksikön tiedot

Lemmilän lastenkodin toiminnasta kokonaisuudessaan vastaa lastenkodin lastenkodinjohtaja Matti Seppälä, p. 040-5319485, matti.seppala@hel.fi Lastenkodin johtaja vastaa uusien asiakkaiden valinnasta, henkilöstöhallinnosta, rekrytoinnista ja toiminnan kehittämisestä, seurannasta ja arvioinnista. Johtaja vastaa myös lastenkodin talousjohtamisesta.

Kahdella osastolla on vastaava ohjaaja, jotka toimivat osastojen lähiesihenkilöinä. Johtajan ja vastaavan ohjaajan roolit asiakasprosesseissa on määritelty selkeästi kasvatusvastuumalliin.

Vastaavalla tai johtavalla ohjaajalla on päävastuu osaston hoito- ja kasvatusprosessien johtamisesta sekä henkilöstön lähijohtamisesta lastenkodin yhteisten linjausten mukaisesti. Lähiesihenkilön hoito- ja kasvatustyön johtamisessa tärkeässä roolissa ovat lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmien laadinnan ja tavoitteiden mukaisen työskentelyn johtaminen sekä muun vaikuttavuuden arviointityöskentelyn organisoiminen, verkostotyöskentely, omaohjaajatyön tuki ja hoitokulttuurista huolehtiminen terapeuttisen laitoshoidon viitekehyksen mukaisesti.

- Osasto Jukola vastaava ohjaaja Marjo Aronen p. 040-7506604
marjo.aronen@hel.fi

- Osasto Kestilä vastaava ohjaaja Hannu Moilanen p. 09-31073451
hannu.moilanen@hel.fi

Lemmilän lastenkodissa toteutetaan valmentavan johtamisen mallia, jossa henkilöstön ammattitaitoa hyödyntäen vahvistetaan osastoryhmien itseohjautuvuutta. Täydennyskouluttamalla henkilöstöä pyritään vastaamaan asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Vaikka lähiesihenkilöllä on päävastuu työnorganisoinnista pienyksikkötasolla, on valmentavassa johtamisessa tavoitteena, että tiimit sekä työntekijät organisoivat vahvasti toimintaansa vaikuttaen näin omaan työn arkeensa. Lastenkodin rakenteet tukevat työn tekemistä. Lastenkodilla on kokousrakenteet, jotka ovat tärkeitä yhteistoiminnan foorumeita.

Lemmilän lastenkodin toiminnan kehittämiseksi laaditaan vuosittain tavoitteet. Niiden toteutumista seurataan säännöllisesti esihenkilökokouksissa. Tavoitteet suuntaavat työtä kehittämistyössä ja tekevät toiminnasta suunnitelmallista oman toiminnan kehittämistä.

Lemmilän lastenkoti
Yksikön katuosoite: Lemmiläntie 3
Postinumero: 05950
Postitoimipaikka: HYVINKÄÄ

2 Toimintaperiaatteet ja arvot

Lemmilän toiminnassa korostetaan Helsingin kaupungin arvoja ja eettisiä periaatteita, kuten asukaslähtöisyys, ekologisuus, oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus, taloudellisuus, turvallisuus, osallisuus, vanhempien ja läheisten kunnioittaminen sekä osallistaminen. Lastenkodin toiminnassa korostuu lisäksi rehellisyys ja avoimuus, muun muassa tilanteiden syiden selvittäminen ja tätä kautta menettelytapojen muuttaminen turvallisemmiksi. Myös korjaavista toimenpiteistä tehdään seurantakirjaukset ja -ilmoitukset.

Lemmilän lastenkodin toiminta on yksilöllisten tarpeiden mukaista hoitoa ja kasvatusta, jota toteutetaan koko henkilöstön ja yhteisön tuella. Tavoitteena on työskennellä suunnitelmallisesti siten, että sijoitukseen johtaneet syyt saadaan ratkaistua yhteistyöllä ja tilanteen parannuttua lapsen on mahdollista palata turvallisesti kotiin. Koska sijoitukseen johtaneet syyt voivat olla monenlaisia, on tärkeää yhdessä lapsen, perheen, sosiaalityöntekijän ja lastenkodin henkilökunnan kesken räätälöidä yksilölliset toimintamallit, jotka tukevat haasteiden voittamista ja kotiin palaamista. Lapsen ja perheen vahvuuksia kartoitetaan ja hyödynnetään tutustumisen myötä.

Kuten kaikkien Helsingin kaupungin lastenkotien, myös Lemmilän lastenkodin hoidollista ajattelua määrittävät lähtökohtaisesti THL:n lastensuojelun terapeuttisen laitospalvelun mallinnuksen periaatteet. Mallinnuksen tavoitteena on vahvistaa lastensuojelun sijaishuollon työskentelyä erityisesti laitospalvelussa sijaishuollossa siten, että työskentely vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja on vaikuttavaa. Laadukas ympärivuorokautinen hoito ja kasvatusta tarkoittavat turvallista kasvuympäristöä ja hyvää

arkea, jossa lapsen yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne tulevat huomioiduksi. Turvallisen arjen rakentaminen ja yksilöllisten tarpeiden huomioiminen on vaativa ammatillinen tehtävä edellyttäen vahvaa tietoa ja taitoa. Tarvitaan sellaista terapeutista ja kasvatuksellista tietoa ja menetelmällistä osaamista, jonka avulla on mahdollisuus asettaa pitkäjänteisiä sijaishuollon tavoitteita, arvioida tavoitteiden saavuttamista ja tarvittaessa muuttaa tavoitteita. Laitoshoitoon sijoitetun lapsen taustat ja tarpeet ovat usein hyvin moninaiset ja tavoitteiden asettamisessa tarvitaan monialaista osaamista ja moniammatillista yhteistyötä.

Lemmilän lastenkoti ja lastenkodin pihapiirissä toimiva koulu muodostavat yhteisön, jossa lapset toimivat, asuvat ja käyvät koulua. Lemmilän yhteisössä työntekijöillä on aikaa lasten kanssa toimimiseen. Lemmilässä toteutuu osa harrastustoiminnasta, Art-ryhmät ja lapsen psykologitapaamiset. Jos koulussa tulee pulmia, menee ohjaaja koululle ja tarvittaessa yhteistuumin keskeytetään koulupäivä ja tehtävien tekoa jatketaan osastolla.

Johtamisessa noudatamme avoimuutta ja henkilöstön osallistamista sekä hyvän hallinnon periaatteita. Emme hyväksy syrjintää, emmekä kiusaamista. Puutumme välittömästi tällaiseen toimintaan esihenkilöinä.

3 Riskien hallinta

Riskien hallinta on osa lastenkodin johtamista ja jokaisen työntekijän työskentelyä arjessa. Riskien hallinnassa on keskeinen rooli ennakkoinnilla, työn suunnittelulla ja ehkäisemisellä. Hyvä toimintaohjeistus erilaisiin tilanteisiin myös ehkäisee riskien syntymistä. Säännöllinen yhteinen keskustelu mahdollisista riskeistä myös auttaa varautumaan niihin. Tiimien lähiesihenkilö vastaa siitä, että tiimeissä käydään säännöllisesti keskustelua riskien hallinnasta. Mikäli riski toteutuu niin lähiesihenkilö vastaa tilanteiden purkamisesta, toiminnan uudelleen suuntaamisesta ja ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

Toimialan linjajohto vastaa strategisesta ja operatiivisesta riskienhallinnasta sekä turvallisuuden järjestämisestä. Johto huolehtii, että toimintaympäristön olosuhteet mahdollistavat turvallisen työn tekemisen, asiakaspalvelun sekä turvallisen ja laadukkaan hoidon. Riskienhallinnan tarkoituksena on ihmisten, omaisuuden, tiedon, maineen ja ympäristön turvaaminen sekä toiminnan häiriöttömyyden varmistaminen päivittäisessä toiminnassa. Operatiivinen riskienhallinta käsittää turvallisuusriskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä turvallisuustoiminnan. Operatiivinen riskienhallinta tukee johtamista ja strategisten tavoitteiden saavuttamista

Johdon tulee olla tietoinen turvallisuusriskeistä ja turvallisuuden tilasta. Yksiköissä tulee tunnistaa operatiiviset riskit, arvioida niiden vaikutukset turvallisuuteen ja toimintaan sekä laatia toimintaohjeet eri tilanteita varten. Samalla tulee selvittää ja kuvata keinot, joiden avulla pystytään varautumaan vaaratilanteita varten, suojautumaan niiltä ja turvaamaan toiminnan jatkuvuus häiriötilanteissa.

Lastenkotitoiminnan riskienhallintasuunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa on hyväksytty lastensuojelun linjajohdossa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa

perustehtävien toteutuminen, asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, turvata palvelutoiminnan jatkuvuus, toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus sekä saattaa toimintaan, henkilöstöön ja asiakaskuntaan kohdistuvat riskit hyväksyttävälle tasolle. Riskien hallinta on osa lastenkodin johtamista ja jokaisen työntekijän työskentelyä arjessa.

Sosiaali- ja terveystoimialan kaikissa toimipisteissä laaditaan kokonaisvaltaiset, vuosittain tarkistettavat turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat, joissa käsitellään henkilökunnan, asiakkaiden ja kiinteistön turvallisuuteen riskienarvioinnin perusteella vaikuttavat uhkatekijät ja varautumistoimenpiteet näiden varalle. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat sisältävät pelastuslain ja työturvallisuuslain edellyttämät sekä vaatimat asiat. Suunnitelma sisältää tiedot siitä, millä tavalla vaaratilanteita ennaltaehkäistään, miten niihin varaudutaan ja millä tavalla tapahtuvissa onnettomuustilanteissa toimitaan.

3.1 Työturvallisuus: vaarojen arviointi

Vaarojen arviointi on prosessi, jossa työnantaja ja työntekijät yhdessä tunnistavat ja arvioivat työpaikan vaara- ja kuormitustekijät työn tekemisen näkökulmasta. Laadukkaasti tehty vaarojen arviointi vähentää työpaikalla sattuvia henkilö- ja materiaalihavinkoja, lisää työhyvinvointia sekä parantaa työn tehokkuutta ja tuottavuutta. Vaarojen arviointi kirjataan Työsuojelupakki-järjestelmään. Vaarojen arvioinnin toteuttamisen ohjeet ovat Työsuojelupakissa. Vaarojen arvioinnin tekeminen työpaikalla on lakisääteinen velvoite.

Omavalvontasuunnitelmaan kirjataan ne toimenpiteet, joilla riskienhallintaa toteutetaan käytännössä. Jokainen huolehtii osaltaan siitä, että toimintaympäristön olosuhteet mahdollistavat turvallisen työn tekemisen, sekä turvallisen ja laadukkaan hoidon ja palvelun. Henkilöstön tulee olla tietoinen turvallisuusriskeistä ja turvallisuuden tilasta. Yksikön esihenkilön ja työntekijöiden tulee yhdessä tunnistaa ja nimetä operatiiviset ja muut toimintaan, mm. tiloihin, liittyvät riskit, arvioida niiden vaikutukset turvallisuuteen ja toimintaan sekä laatia ohjeet eri tilanteita varten. Samalla tulee selvittää ja kuvata keinot, joiden avulla pystytään varautumaan vaaratilanteita varten, suojautumaan niiltä ja turvaamaan toiminnan jatkuvuus myös häiriötilanteissa.

Lemmilän lastenkodissa tehdään jatkuvaa riskienkartoitusta yksikön johdon ja henkilöstön yhteistyönä. Turvallisuustilannetta käydään lävitse esihenkilökokouksissa ja osastokokouksissa. Lemmilän lastenkodilla ja Lemmilän koulun yhteisiä turvallisuusriskejä ja turvallista toimintaa johdetaan yhdessä säännöllisissä koulupalaverissa. Riskien hallinnassa on keskeinen rooli ennakoinnilla, työn suunnittelulla ja ehkäisemisellä. Kartoituksella selvitetään palveluun liittyviä riskejä, yksikön työolosuhteita, työn kuormittavuustekijöitä ja mahdollisia vaaratekijöitä. Tavoitteena on tapaturmien ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy sekä työstä johtuvan kuormituksen vähentäminen. Saatua tietoa käytetään pohjana yksikön toimintaa suunniteltaessa ja riskienhallintasuunnitelmaa päivitettäessä.

Hyvä toimintaohjeistus erilaisiin tilanteisiin myös ehkäisee riskien syntymistä. Säännöllinen yhteinen keskustelu mahdollisista riskeistä myös auttaa varautumaan niihin. Osastojen lähiesihenkilöt vastaavat siitä, että työryhmissä käydään säännöllisesti keskustelua riskeistä ja turvallisuudesta. Mikäli joku riskeistä toteutuu, niin huolehtivat

tilanteiden purkamisesta sekä toiminnan uudelleen suuntaamisesta sekä ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

Lemmilän lastenkodissa toteutetaan säännöllisesti, vuosittain vaarojen arviointi. Vaarojen arviointi tehdään myös, jos toiminta oleellisesti muuttuu. Vaarojen arvioinnissa tunnistetaan työhön liittyvät vaarat ja riskit ja sovitaan toimenpiteet niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi. Vaarojen arvioinnin tekee johtaja yhdessä yhteistoimintavastaavan kanssa ja tehty arviointi käydään lävitse työpaikan yhteiskokouksessa. Vaarojen arvioinnin tuloksia käsitellään yhteisesti esihenkilökokouksessa, jossa mukana on yhteistoimintavastaava. Toimenpiteiden toteutumista seurataan lastenkodin johtajan ja esihenkilöiden kanssa yhteistyössä.

Henkistä kuormittumista on syytä seurata tarkoin työn luonne huomioon ottaen. Lasten psyykkinen- ja traumaoireilu siirtyy usein hoitohenkilökuntaan, jolloin kasvaa sijaistraumatisoitumisen riski. Tämän riskin vähentämiseksi lähiesihenkilön työn tuki ja mm. suunnitelmalliset omaohjaajatyön tukikeskustelut auttavat työntekijää reflektoimaan suhdettaan lapseen ja työntekijässä tapahtuvia tunnetiloja. Lastenkodin psykologi myös tapaa ohjaajia lasten oireiluun liittyen. Hoitohenkilökunnan työhön liittyy myös lasten aggressiiviseen käytökseen liittyvä väkivallan uhka ja siihen liittyvät riskit. Hoito- ja kasvatustyön hyvä ennakoiva työskentelyote sekä turvallinen toiminta uhka- ja vaaratilanteissa vähentävät riskiä mm. työtapaturmiin.

Myös lähiesihenkilöiden osalta tehdään säännöllisesti vaarojen arviointi, jossa kartoitetaan lähiesihenkilö työn vaarat ja toimenpiteet sovitaan yhteisessä kyselyn tulosten purkukeskustelussa.

3.2 Varautuminen ja valmius

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että Helsingin kaupungin on varauduttava häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ennakkoon tehtävillä valmiussuunnitelmilla sekä muilla toimenpiteillä, ja että varautumisessa varmistetaan palvelujen jatkuvuuden turvaaminen. Yksikkökohtaisesti tulee varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin olla suunniteltu ja kirjattu. Valmiussuunnitelmat ovat kuitenkin salassa pidettäviä asiakirjoja, eikä hallintomenettelyjen tai toimintatapojen konkreettisia muutostoimenpiteitä kirjoiteta, siksi julkaistavaan omavalvontasuunnitelmaan, vaan siihen kirjataan vain kyseisen dokumentin olemassaolo ja päivitysajankohta. Yksiköiden omia valmiussuunnitelmia laadittaessa huomioidaan Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valmiussuunnitelma.

Poistumisturvallisuutta harjoitellaan Lemmilän osastoilla ja koulussa vuosittain. Vuosittain suoritettavassa palotarkastuksessa tarkistetaan toteutetut poistumisturvallisuusharjoitukset. Pyydettyä Lemmilään saadaan myös Itä-Uudenmaan palolaitoksen yksikkö pitämään alkusammutusharjoituksia, niin lastenkodin työntekijöille kuin asiakkaille.

Lastenkotitoimintaan on laadittu yhteisinä varautumissuunnitelmia ohjeina sähkökatko-ohje, vesikatko-ohje ja työturvallisuusohje. Sähkökatkoa varten on hankittu taskulamppuja ja led-valaisimia osastoille. Vedenkatkotilanteisiin varaudutaan varaamalla juomakelpoista vettä sekä muita nesteitä. Jos Hyvinkään veden vedentuotanto jostain syystä häiriintyy tai lakkaa, voidaan Lemmilässä käyttää porakaivovettä, jota käytetään mm. kukkasten kasteluun ja kentän jäädytykseen.

Lemmilän lastenkodissa on myös laadittuna varautumisohjeina toiminta työtapatilanteissa, ohje ulkoisen uhan varalle ja muut turvallisuuteen liittyvät ohjeet, jotka ovat saatavilla henkilöstölle. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma ohjeistaa myös varautumiseen erilaisissa tilanteissa.

Henkilöstöä koulutetaan ensiavun antamiseen säännöllisesti ja lisäksi paloturvallisuuteen. Poistumisturvallisuusharjoituksia on tehty yhdessä lasten kanssa Itä-uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa sopien. Poistumisturvallisuus varmistetaan sekä henkilöstön että lasten kanssa läpikäyden yksilöllisesti ja yhteisöllisesti henkilöstön ja osastojen lastenkokouksissa. Laitokseen suoritetaan palotarkastus vuosittain.

3.3 Tietosuoja, tietoturva ja tietosuoja-asetusten mukaisen osoitusvelvollisuuden toteuttaminen

Vastuu tietosuojan toteuttamisesta on aina organisaation johdolla. Kaupungin tietosuojavastaavan asema ja tehtävät määräytyvät EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella. Tietosuojavastaava neuvoo ja ohjeistaa tietosuojalainsäädännön mukaisista velvollisuuksista ja seuraa, että tietosuojalainsäädöksiä noudatetaan ja tekee tähän liittyviä tarkastuksia. Lisäksi tietosuojavastaava tekee yhteistyötä tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa ja toimii sen yhteispisteenäkäsittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Kaupunginhallituksen 7.8.2017 tekemän linjauksen mukaan kuhunkin toimialaan, virastoon ja liikelaitokseen on nimettävä tietosuoja-asioiden vastuhenkilö, joka toimii yhteyshenkilönä kyseisen organisaation ja tietosuojavastaavan välillä, opastaa ja neuvoo omaa organisaatiotaan tietosuoja-asioissa. Sosiaali- ja terveys ja pelastustoimialan vastuuhenkilöiksi on nimetty Lasse Mäkinen (tietosuoja) ja Sakari Hulkkonen (tietoturva).

Helsingin kaupunki kerää henkilötietoja eri rekistereihin tietojen käyttötarkoitusten mukaan. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla käsitellään asiakas- ja potilastietoja rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi eli terveyden- ja sosiaalihuollon järjestämiseksi. Henkilörekistereistä on laadittu rekisteriselosteet, joiden tarkoituksena on, että rekisteröity saa kattavan ja selkeän kuvan henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudesta, kuten kuka on rekisterinpitäjä, mitä tarkoitusta varten rekisteröidyn henkilötietoja tarvitaan, kuinka kauan henkilötietoja tarvitaan, luovutetaanko henkilötietoja eteenpäin tai siirretäänkö niitä ETA-maiden ulkopuolelle sekä miten rekisteröity voi käyttää henkilötietoihin liittyviä oikeuksiaan. Rekisteriselosteet ovat Helsingin kaupungin verkkosivuilla ja selosteet ovat saatavissa myös yksiköistä. Selosteen sisällöstä ja tietojen käsittelystä kerrotaan aina myös asiakkaalle palvelun alkaessa.

Rekisteröidyt eli asiakkaat voivat käyttää rekisteröidyn oikeuksiaan (mm. oikeus tarkastaa omat tietonsa, oikaista tietoja, poistaa tiedot, vastustaa ja rajoittaa tietojen käsittelyä) kaupungin sähköisen asiointin kautta tai asioimalla yksikössä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on erikseen tietosuojan ja tietoturvan vastuhenkilöt. Lisäksi jokaisen henkilörekisterin osalta tulee olla nimetty vastuhenkilö, joka omalta osaltaan vastaa kyseisen rekisterin tietosuojasta ja rekisteriselosteen lainmukaisuudesta. Lastensuojelun rekisterinpitäjänä toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialajohtaja Juha Jolkkonen ja rekisterin vastuuhenkilönä toimii lastensuojelun johtaja Salla Nummikoski.

Esihenkilö huolehtii uudessa tehtävässä aloittavan työntekijän perehdyttämisestä tietoturva- ja tietosuojaohjeisiin sekä työntekijän omilla työtehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen. Työhön tullessaan työntekijä sitoutuu noudattamaan annettuja ohjeita. Uusilla työntekijöillä Digi ABC tietosuojakoulutus sisällytetään perehdytyspakettiin. Digi ABC valmennus sisältää perusteet tietosuojasta, tietoturvasta, tiedonhallinnasta sekä tiedon luokittelusta. Esihenkilön vastuulla on huolehtia, että työntekijä on tietoinen kirjaamiseen liittyvästä ohjeistuksesta.

Asiakastietojärjestelmistä löytyvät ajan tasalla olevat asiakastietojen kirjaamiseen liittyvät sisällölliset ja tekniset ohjeet. Perehdytyksen yhteydessä käydään läpi kaikki henkilötietojen käsittelyyn ja kirjaamiseen liittyvät ohjeistukset, ja kerrotaan mistä tarvittavat ohjeistukset löytyvät. Sosiaali- ja terveys ja pelastustoimialan vastuuhenkilöiksi on nimetty tietosuojan osalta Lasse Mäkinen ja tietoturvan osalta Sakari Hulkkonen.

Työntekijöillä on myös velvollisuus ilmoittaa välittömästi havaitsemastaan tietoturvaloukkauksesta esihenkilölle ja oman organisaationsa tietosuojan vastuuhenkilölle. Tietoturvaloukkauksesta tehdään ilmoitus Luukku-järjestelmään. Osaston tiimikokouksessa tarkistetaan toimintakäytänteet ja suunnitellaan kehittämistoimenpide tietoturvaloukkauksen ehkäisemiseksi.

Lemmilän lastenkodissa kaikki asiakastiedot kirjataan ja niitä käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon tieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä Apotissa. Lähiesihenkilöt myöntävät työntekijöille oikeudet Apotin käyttöön. Jokainen työntekijä käyttää Apottia omalla henkilökohtaisella Sote-ammattikortilla, joka on tarkoitettu henkilöille, joilla on voimassa oleva ammattioikeus Valviran rekisterissä. Kortti mahdollistaa vahvan tunnistautumisen tietojärjestelmään, sekä sähköisen allekirjoituksen. Sijaisille, joilla ei ole vielä voimassa olevaa ammattioikeutta Valviran rekisterissä, voidaan hakea esihenkilön päätöksellä organisaatiokohtainen Sote-henkilökortti tai he kirjautuvat Apottiin henkilökohtaisilla Helsinki1-tunnuksillaan.

Apottiin kirjautumisen lisäksi tietoturva otetaan huomioon myös Apottiin myönnettyissä käyttöoikeuksissa. Työntekijöille myönnetään oikeus vain sellaiseen työrooliin, johon heillä on työnkuvansa perusteella oikeus. Sosiaali- ja terveysministeriön antama käyttöoikeusasetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoihin (825/2022) ohjaa työroolin mukaista käyttöoikeutta asiakastietoihin.

Työntekijät käyvät ammattinimikekohtaisesti määritellyt Apotti-asiakastietojärjestelmäkoulutukset. Jokaisella osastolla on nimetyt Apotti-tukihenkilöt, jotka opastavat ja auttavat järjestelmän käytössä, sekä tiedottavat Apottia koskevista asioista. Työntekijöillä on käytössään Apotti-järjestelmässä sijaitseva Apotti-opas, joka sisältää ajantasaiset asiakastietojärjestelmän käyttöohjeet. Tämän lisäksi käytössä on lastenkotitoiminnan omat päivittyvät Apottiohjeet, jotka sisältävät lastenkotitoiminnan linjaukset Apotissa kirjaamiseen. Lastenkotitoiminnassa järjestetään kerran kuukaudessa Apotin käytön linjauskokous, jossa käsitellään kirjaamista ja Apotin käyttöä koskevia asioita ja sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Linjauskokouksiin osallistuvat lastenkotitoiminnan päällikkö, lastenkotien johtajat, lastensuojelun Apottiasiantuntija, lastenkotitoiminnan Apottikoordinaattori ja tukihenkilöt.

Lastenkotitoiminnassa järjestetään neljä kertaa vuodessa dokumentoinnin perehdyttävä koulutus, jossa koulutetaan omaa hoito- ja kasvatushenkilöstöä laadukkaaseen kirjaamiseen. Kouluttajina toimivat lastenkotitoiminnassa työskentelevät sosiaalihuollon kirjaamisasiantuntijat ja koulutus pohjautuu lastenkotitoiminnassa käytössä olevaan dokumentointiohjeeseen. Dokumentointiohje sisältää hyvän ja laadukkaan dokumentoinnin periaatteet sekä kirjaamista ohjaavaa lainsäädäntöä. Dokumentointiohje löytyy perehdytyskansiosta sekä sähköisesti lastenkodin toimintaohjeesta.

Laadukas kirjaaminen varmistetaan myös Apottiauditoinneilla, jotka tehdään jokaisella osastolla vähintään kerran vuodessa. Auditoinnit toteutetaan vertaisauditointeina koko osaston työryhmän kesken ja lastenkotitoiminnan Apottikoordinaattori on ohjaamassa jokaista auditointia. Auditoinneissa tarkastellaan auditointisuunnitelman mukaisesti jokaisen lapsen kohdalla päivittäiskirjauksia, viimeisimmät hoito- ja kasvatussuunnitelma ja kuukausiyhteenvedo sekä lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä ja niistä kirjattuja rajoitustoimenpiteen käytön arviointeja. Helsingin kaupungin lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä on tehty linjaukset palveluittain siitä, mikä on riittävää kirjaamista ja mitä käytännössä tarkoittaa viivytyksettä kirjaaminen. Apottiauditoinneissa kirjauksia tarkastellaan näiden linjausten valossa. Lähiesihenkilö lukee aina kuukausiyhteenvedon läpi ennen sen kuittaamista valmiiksi ja huoltajille toimittamista. Tällä varmistamme laadukkaan kirjaamisen toteutumista lastenkodissa.

Osa laadukkaan ja ajantasaisen kirjaamisen toteutumisen varmistamista on myös omavalvontaraportointi, jossa Apotista saatavilla raporttitiedoilla valvotaan säännöllisesti esimerkiksi hoito- ja kasvatussuunnitelmien ajantasaisuutta. Lemmilän lastenkodissa seurataan myös säännöllisesti taulukkoon vietävien tietojen avulla kuukausiyhteenvedojen toteutumista, kotiharjoittelusuunnitelmien ja arviointien tekemistä, viikoittaisten omaohjaaja-aikojen toteutumista sekä lapsen äänen näkymistä kirjauksista. Lastenkodin johtaja kokoontuu 4 kertaa vuodessa lähiesihenkilöiden kanssa, joissa edelle mainitut seurantatiedot käydään läpi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tietosuojavastuuhenkilöiden yhteissähköposti
sote.tietosuoja@hel.fi

Helsingin kaupungin tietosuojavastaavan yhteystiedot:

Tietosuojavastaava

Kaupunginkanslia

Hallinto-osasto

PL 1

00099 Helsingin kaupunki

tietosuoja(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tietosuojavastuuhenkilöiden yhteissähköposti
sote.tietosuoja@hel.fi

4 Asiakas ja potilasturvallisuus

Omavalvonnalla varmistetaan lastenkodin asiakkaiden turvallisuus, hoidon laatu sekä yhdenvertaisuus. Omavalvonta on arjen toimintaa, jolla huolehditaan turvallisuuden toteutumisesta ja toimitaan yhteisesti sovituilla toimintatavoilla. Omavalvonnan toteuttaminen arjessa kuuluu kaikille jokapäiväiseen työhön.

4.1 Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon epäkohdista

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain (741/2023) 29§:n mukaan henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön tulee ilmoittaa palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka ilmoittaminen tehdään ensisijaisesti HaiPro- ja SPro-ilmoitusjärjestelmiä käyttäen.

Lastenkodin johtajan ja osaston lähiesihenkilön on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan taikka muun lainvastaisuuden korjaamiseksi. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava ja ilmoituksen tehnyt henkilö voi ilmoittaa asiasta salassapitosäännösten estämättä valvontaviranomaiselle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa taikka muuta lainvastaisuutta ei korjata viivytyksettä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia tehdyn ilmoituksen seurauksena. (Sote Valvontalaki 29§.)

Lemmilän lastenkodissa perehdytetään työntekijät lähiesihenkilön toimesta ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Jokaisen velvollisuus on tehdä epäkohtailmoitus, mikäli sellaisen havaitsee ja se vaarantaa asiakasturvallisuutta. Henkilöstöä myös lähetetään koulutuksiin, jotta tietoisuus epäkohtailmoitusten tekemisestä lisääntyy.

Spro-ilmoituksista, jotka koskevat Lemmilän lastenkodin asiakkaita tulee aina ilmoitus lastenkodin johtajalle. Ilmoitus käsitellään yhdessä osaston lähiesihenkilön ja tarvittavien muiden työntekijöiden kanssa ja ryhdytään välittömiin toimenpiteisiin. Spro ilmoitukseen vastataan ja kirjataan toimenpiteet 2 viikon kuluessa. Lisäksi mietitään, että miten vastaisuudessa voidaan välttyä, ettei asia toistu.

Lemmilän lastenkodin esihenkilökokouksessa yhdessä esimiesten käsitellään aina joka kuukausi edellisen kuukauden Spro- ja HaiPro-ilmoitukset. Lastenkotitoiminnan asiakasturvallisuuskokouksessa jokaisen kuukauden alussa käsitellään edellisen kuukauden Spro ilmoitukset ja vakavat HaiPro-ilmoitukset. Lisäksi ilmoitukset käsitellään lastensuojelun johtoryhmän asiakasturvallisuuskokouksessa jokaisen kuukauden alussa.

Henkilökunnalle järjestetään toimialan sisäisiä asiakasturvallisuuskoulutuksia. Yleisten koulutusten lisäksi on erillisiä infektioiden, lääkehoidon ja tapaturmien ehkäisyyn liittyviä koulutuksia. Intranetissä on koko henkilökunnan käytettävissä asiakasturvallisuussivusto. Sinne on koottu yleistietoa asiakasturvallisuudesta ja kerrotaan toimialan omasta toiminnasta sen edistämiseksi.

4.1.1 Epäkohtien ja vaaratapahtumien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen

Lastenkodissa turvallisuutta edistetään ja korjataan henkilöstön hyvällä perehdyttämällä ja osaamisen kehittämällä. Lastenkodin turvallisuusohjeistus pidetään ajan tasalla ja se on henkilöstölle saatavilla helposti.

Asiakasturvallisuus varmistetaan työn arjessa, joten kehittämistarpeita ja riskejä tunnistetaan osana toimintaa. Riskien ja epäkohtien tunnistamisessa pyritään ennakoivaan tunnistamiseen ja havainnointiin, jotta tarvittavia toimenpiteitä voidaan tehdä ennen ei-toivottujen tapahtumien toteutumista. Esihenkilöillä on merkittävä rooli siinä, että henkilöstö tuo esille työhön liittyvät riskit ja yhdessä mietitään toimenpiteet asioiden korjaamiseksi ja kehittämiseksi.

Asiakasturvallisuuden riskien hallintaa ovat esimerkiksi lastenkodin käytössä olevat prosessit, yhtenäiset toimintatavat ja hyvät käytänteet, kirjaamiskäytänteet, asiakkaan tietojen ja tilanteen tiedonkulun varmistaminen.

Arjen hallinnassa ja riskien ennakkoinnissa tehdään jatkuvasti suunnitelmallista työtä tiimeissä ja tarkastetaan toimintamalleja. Osastoilla arjen struktuurit luovat turvallisuuden tunnetta lapsille ja yksilöllisesti huomioidaan lasten erityispiirteet- sekä tarpeet. hoitohenkilökunnan yhteiset toimintalinjat tukevat lasten hoitoa- ja kasvatusta. Lasten hoitoa- ja kasvatusta suunnitellaan lastenkodin rakenteisiin sovitussa kokouksessa säännöllisesti. Tällaisia kokouksia ovat esimerkiksi osasto- ja esihenkilökokouksissa.

Työntekijät ilmoittavat havaitsemansa epäkohdat, vaaratapahtumat tai niiden uhat omalle esihenkilölleen lähtökohtaisesti käytössä olevien järjestelmien kautta (HaiPro, SPro ja Työsuojelupakki). Vaaratapahtumien, havaittujen epäkohtien ja läheltä piti - tilanteiden käsittelyyn kuuluu niiden puheeksi ottaminen, kirjaaminen, analysointi, tarvittavat toimenpiteet ja raportointi. Vastuu riskien hallinnassa ja saadun tiedon hyödyntämisessä kehittämiseen on osaston lähiesihenkilöllä. Lähiesihenkilö keskustelelee myös lastenkodin johtajan kanssa sellaisista turvallisuuteen liittyvistä asioista, jotka tarvitsevat viedä eteenpäin. Työntekijöiden vastuulla on epäkohtien tunnistaminen arjen työssä, niihin reagointi ja tiedon saattaminen johdon käyttöön. Esihenkilö vastaa käytäntöjen luomisesta asiakasturvallisuustyön toteutumisen tueksi.

Vaaratapahtumien ja epäkohtien käsittelyyn kuuluu avoin ja rakentava keskustelu työntekijöiden, asiakkaan ja tarvittaessa omaisten ja läheisten kanssa. Avoin ja rakentava keskusteluilmapiiri tukee hyvän turvallisuuskulttuurin rakentamista lastenkodissa. Jos tapahtuu vakava, mahdollisesti korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, asiakasta tai omaista informoidaan korvausten hakemisesta.

4.1.2 Epäkohtien ja vaaratapahtumien käsittely ja raportointi

	Käsittelyfoorumi	Käsittelyn tiheys	Vastuuhenkilö	Käsittelyfoorumi
Haipro	Osastojen osastokokoukset Lastenkodin esihenkilökokous Lastenkotitoiminnan esihenkilökokous	1 krt/kk 1 krt/kk	Lähiesihenkilö Lastenkodin johtaja	
SPro	Osastojen osastokokoukset Lastenkodin esihenkilökokous Lastenkotitoiminnan esihenkilökokous	1 krt/kk 1 krt/kk 1 krt/kk	Lähiesihenkilö Lastenkodin johtaja Lastenkotitoiminnan päällikkö	
Työsuojelupakki	Osastojen osastokokoukset Lastenkodin esihenkilökokous	1 krt/kk Joka toinen kuukausi	Lähiesihenkilö Lastenkodin johtaja	

Uhka- ja vaaratilanneilmoitukset käsitellään aina välittömästi kyseisten työntekijöiden kanssa.

4.2 Vakavien vaaratapahtumien selvittely

Vakavien vaaratapahtumien ja epäkohtien tarkempaan selvittelyyn on toimialalla käytössä erillisessä toimintaohjeessa (TOIM028, Vakavien vaaratapahtumien selvittely potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiseksi Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa) kuvattu menettelytapa ja selvittelyprosessi. Erityistä huomiota kiinnitetään toiminnan kehittämiseen vaaratapahtumien ja epäkohtien selvittelyn pohjalta.

Vakavassa vaaratapahtumassa tai epäkohdassa asiakkaalle on aiheutunut tai melkein aiheutunut merkittävää haittaa tai huomattavaa pysyvää haittaa tai hänen henkeensä tai turvallisuuteensa on kohdistunut vakava vaara. Vakava vaaratapahtuma tai epäkohta on voinut myös kohdistua suureen joukkoon ihmisiä. Vakava haitta tarkoittaa kuolemaan johtanutta, henkeä uhannutta, sairaalahoidon aloittamiseen tai jatkamiseen johtanutta, pysyvään tai merkittävään vammaan ja toimintaesteisyyteen tai –kyvyttömyyteen johtanutta tilannetta tai muuta erityisen vakavaa tapahtumaa.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimissa on käytössä sekä HaiProssa että SProssa vakavien vaaratapahtumien ja epäkohtien selvittely –osio. Toimintaohje ”Vakavien vaaratapahtumien selvittely” ohjeistaa selvittelyprosessin tarkemmin.

Tukea vakavien vaaratapahtumien selvittelyyn annetaan hallinnon Laadun ja valvonnan tuki –yksiköstä. Vakavan vaaratapahtuman yhteydessä on tärkeää huomioida kaikki asianosaiset ja järjestää tarpeen mukaan kiireellisesti tukea asiakkaan lisäksi hänen läheisilleen sekä asiakkaan prosessissa ja/tai tilanteessa mukana olleille työntekijöille.

Vakavan vaaratapahtuman johtaminen ja selvittelyprosessi on aina esihenkilöiden vastuulla lastenkodissa. Selvittäminen alkaa välittömästi ja toimenpiteisiin ryhdytään

viipymättä. Lastenkodin johtaja on yhteydessä lastenkotitoiminnan päällikköön tapahtumasta. Tarvittaessa järjestetään kriisiapua tarvitseville ja asiaa selvitetään kaikkien asianosaisten kanssa viipymättä. Esihenkilöiden hyvä yhteistyö ja käsittely henkilöstön kanssa auttavat tunnistamaan vakavat vaaratapahtumat sekä suunnittelemaan toimenpiteet, jotta jatkossa ei samanlaista tilannetta pääse toistumaan.

4.3 Asiakkaiden ja potilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen

Lastenkodissa asuvien lasten hyvinvoinnin edistäminen ja heidän toimintakyvystään ja -edellytyksistään huolehtiminen on osa asiakasturvallisuutta. Lasten toimintakyvystä arjessa sekä yleisvoinnista ja sosiaalisista mahdollisuuksista huolehtiminen on osa vaaratapahtumien ennaltaehkäisyä.

4.3.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Toimintakyvyllä on monta ulottuvuutta: fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky. Toiminnan laadun kannalta on keskeistä määritellä yksikössä käytössä olevat keinot ja mittarit asiakkaan toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen. Lapsen terveydentilaa, toimintakykyä ja hyvinvointia seurataan säännöllisesti. Lapsen omaohjaaja arvioi lapsen hyvinvointia lapsen ja muiden hoitoon osallistuvien työntekijöiden kanssa. Sijoitukseen tullessaan monilla lapsilla on toimintakyvyssä, toiminnanohjauksessa ja psyykkisessä voinnissa suuria haasteita. Lastenkodin tehtävänä on tukea lasta arjessa sekä löytää lapsen toimintakykyä, kasvua ja kehitystä edistäviä tukikeinoja.

Osastolla arjessa hoitohenkilökunta toteuttaa lasten hoitoa ja kasvatusta yhteisten toimintatapojen ja linjausten mukaisesti. Lastenkodin psykologi työskentelee tiiviisti lapsen, tämän perheen ja hoitohenkilökunnan tukena.

Lyhyiden sijoitusten aikana tai sijoituksen alussa lapsen hyvinvoinnin arvioiminen on haastavaa. Sijoituksen ollessa pitempi ja keskinäisen tutustumisen edetessä on ohjaajien helpompi tehdä lapsen hyvinvointia koskevia havaintoja. Tutustumisen myötä lapsen itsensä on myös helpompi kertoa omia näkemyksiään työntekijöille. Lapsen ikä vaikuttaa myös havaintojen tekemiseen ja niistä keskustelemisen mahdollisuuksiin. Lemmilän lastenkodissa lapsia hoidetaan ikätason edellyttämällä ja mahdollistamalla tavalla yhteistyössä perheiden kanssa. Lastenkodissa lapsen kanssa työskentelee myös psykologi. Päivittäistä yhteistyötä Lemmilän koulun kanssa, sillä opettajat ja muu henkilökunta tekevät arvokkaita havaintoja lapsen hyvinvoinnista päiväaikaan koulussa. Lemmilän esihenkilöt ja muu henkilökunta tapaavat päivittäin koulun henkilökuntaa. Lapset saatetaan aamulla kouluun ja koulu käy ruokailemassa keittiöllä päivittäin. Rehtorin, koulun henkilökunnan ja lastenkodin esihenkilöiden ja psykologin kesken pidetään koulupalaveri 3–4 viikon välein. Hoito- ja kasvatussuunnitelman liittyen ohjaaja käy koululla lapsen asioissa. Lapsen opettaja osallistuu hks-neuvotteluun kouluasioiden osalta.

Lemmilän lastenkodissa käytetään SDQ-mittaria lapsen hyvinvointitilanteen kartoittamisessa säännöllisesti. SDQ (Strengths and Difficulties) on kansainvälisesti laajasti käytössä oleva standardoitu mittari. SDQ kartoittaa yksilön tunne-elämän oireita, käytösoireita, yliaktiivisuuden tai tarkkaavaisuuden oireita, kaverisuhteiden ongelmia ja

vahvuuksia sekä mahdollisten oireiden tai vaikeuksien vaikutusta yksilön elämään. SDQ-kyselyyn vastaa lapsi, vanhemmat ja osaston työntekijät ja Lemmilän koulun opettajat. Kyselyn tuloksia analysoi lastenkodin psykologi, joka purkaa tulokset yhdessä lasta hoitavan tiimin kanssa. Omaohjaaja käy lapsen kanssa läpi tulosta ja vanhemmilla on mahdollisuus käydä tulokset lastenkodin psykologin kanssa läpi.

Lasten perusterveydenhuolto on järjestetty kunnallisessa terveydenhuollossa. Myös äkilliset sairastumiset hoidetaan omalla terveystasemalla. Lapsen tullessa sijoitukseen lapselle järjestetään perusterveydestarkastus kouluterveyslääkärin tai kunnallisen lääkärin toimesta. Lasten hampaiden kunnosta huolehtii ostopalvelu hammaslääkäri Hyvinkäällä ja lisäksi tarvittaessa suun terveydenhuolto Helsingissä.

- Lähin terveystasema on Hyvinkäällä os. Sandelinkatu 1A 05800 HYVINKÄÄ.
- Hyvinkään sairaalan **lastenpäivystys** (0–15 v) Sairaalankatu 1 B-rakennus p. 116 117
- Hyvinkään sairaalan **yhteispäivystys** (16 v -) os. Sairaalakatu 1 B-rakennus p. 116117
- Virka-aikana alle 13-vuotiaiden lasten kiireellisissä psykiatrian konsultaatioasioissa päivystyspuhelimena toimii numero p. 05004275231. Virka-aikana 13–18-vuotiaiden lasten kiireellisissä psykiatrian konsultaatioasioissa päivystyspuhelimena toimii numero p. 019 45873143. Pääsääntöisesti kuitenkin tavoitellaan lapsen omaa hoitavaa lääkäriä.
- Virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä lapsen psykiatrisissa päivystysasioissa toimii konsultaatiopuhelin p. 116 112 (Uusi Lastensairaala. Stenbäckinkatu 9 Helsinki) alle 16-vuotiaille.
- Nuorisopsykiatrian poliklinikka, Pasilan nuorisopsykiatrian poliklinikka 13–17-vuotiaille, jotka tarvitsevat erikoissairaanhoidon ongelmiinsa. Os. Ratapihantie 11 p. 0504729224.

4.3.1 Ravitsemus

Lasten ravitsemuksessa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisemia suosituksia ja niihin perustuvia oppaita huomioiden yksilölliset tarpeet. Lasten riittävä ravinto ja nesteen saanti sekä ravitsemuksen taso ovat tärkeitä ja niitä tulee seurata ja arvioida. Hyvä ja monipuolinen ravitsemus on toimintakyvyn edellytys, joka turvaa päivittäisen elämän sujumisen ja parantaa elämänlaatua.

Lastenkodissa on säännölliset ruokailuajat lapsille, jotta lapset tietävät ennalta, milloin ruoka on tarjottavana. Lemmilän lastenkodissa lounas ja päivällinen valmistetaan arkisin ruokalistan mukaisesti Lemmilän keittiöllä. Osastoilla aamu, väli ja iltapalat hoitohenkilöstön toimesta. Elintarvikkeet pääosin tilataan tukusta Lemmilän keittäjän toimesta. Työntekijöiltä vaaditaan hygieniapassi ja lastenkodissa on ruokahuollon omavalvontasuunnitelma. Lapsilta kysytään toiveita mitä ruokaa he haluaisivat, jotta lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ruokaan mitä tarjotaan lastenkodissa. Lasten erityistarpeet/rajoitukset ruokavaliossa huomioidaan ruoan valmistuksessa. Myös lapsen voivat osallistua ruuanvalmistukseen halutessaan. Leivonta on usean lapsen harrastus

myös. Lasten syntymäpäivien osalta keittiöllä tehdään lapsen toivomuksesta esim. Syntymäpäiväkakku. Lemmilän koulun TET-harjoittelu voidaan toteuttaa Lemmilän keittiöllä tai kesätöissä oleva lapsi voi toimia keittäjän apulaisena ja tutustua ruunavalmistukseen ja monipuoliseen ruokavalioon.

Lemmilän lastenkodissa on lapsia, joihin usein liittyy myös syömiseen liittyvät erityispiirteitä. Lisäksi lapsen psyykkiseen oireiluun voi liittyä syömishäiriötä. Lapsen ruokailuun kiinnitetään erityistä huomiota ja näissä tapauksissa on mahdollisuus konsultoida ravitsemusterapeuttia. Ruokailuhetket ovat keskeisiä arjen rakenteita ja hoitohenkilökunta osallistuu ruokailuhetkiin.

Ravitsemukseen liittyviä riskejä ovat allergioihin tai vakaumuksellisiin erityisruokavalioihin liittyvät virheet. Osastojen on tärkeää pitää keittäjä ajan tasalla lasten ruokavaliosta ja uuden lapsen muuttaessa lastenkotiin em. asiat käydään läpi ensi tilassa. Allergiatapauksissa mahdollisen virheen sattua otetaan yhteyttä ympärivuorokautiseen terveysneuvontaan. Vakavien allergiaoireiden ilmetessä lapsi toimitetaan oikean terveydenhuollon päivystykseen.

4.3.3 Tartuntatautiin ja infektioiden ennaltaehkäisy sekä hygieniakäytännöt

Lemmilän lastenkodissa noudatetaan valtakunnallisia hygieniakäytäntöihin liittyviä säädöksiä, suosituksia ja ohjeita. Kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa henkilökunnan tulee noudattaa hygieniaohjeita ja ajankohtaisia ohjeistuksia, jotka löytyvät toimialan sisäisiltä verkkosivuilta. Konsultaatioapua saa hygieniahoitajilta, epidemiologisesta toiminnasta sekä Helsingin sairaalan konsultoivilta infektiolääkäreiltä.

Jokaisessa toimintayksikössä on torjuttava hoitoon liittyviä infektioita (Tartuntatautilaki 17 §). Toimintayksikön johtajan vastuulla on varmistaa henkilöstön osaaminen ja yhteisesti sovittujen ohjeiden noudattaminen.

Lapsille opetetaan ja ohjataan hygienia- ja taitoja lastenkodissa. Käsien pesua ohjataan lapsille hoitohenkilökunnan toimesta, jolla torjutaan myös tarttuvien tautien leviämistä. Osastojen viikko-ohjelmissa on suunniteltu lapsikohtaisesti omien huoneiden siivouspäivät. Lapsia ohjataan omien vaateiden pyykinpesussa.

Monilla lastenkodin lapsista on haasteita hygienian hoidossa heidän tullessaan sijoitukseen. Varsinkin lapsen huono hammashygieneia aiheuttaa suuria terveydellisiä riskejä. Hygienian huono hoito liittyy paljon lapsen psyykkiseen hyvinvointiin tai neuropsykiatrisiin erityispiirteisiin.

Lasten yksilöllisissä hoito- ja kasvatussuunnitelmissa voidaan asettaa tavoitteet ja keinot henkilökohtaisen hygienian hoidon parantamiseksi. Käytännössä ohjaajat huolehtivat ja ohjaavat lapsia hygienian hoidossa ikätasoisesti.

Lastenkodin ylläpitosiivous hoidetaan omaan henkilökuntaan kuuluvien laitospulain voimin. Lasten huoneiden siivouksesta yhdessä lapsen kanssa huolehtii hoitohenkilökunta toimien samalla esimerkkinä. Pyykkihuollosta huolehtii laitospulaiset ja hoitohenkilökunta. Laitospulaiset myös tekevät muita kodinhuollollisia töitä.

Hoitohenkilökunnan kohdalla korostetaan hyvää käsihygieniaa ja tarttuvien tautien kohdalla myös käsihuuhteen käyttöä. Osastoilla on myös saatavilla kirurgisia suusuojaimia, joita suositellaan käytettävän lähikontaktissa lapsen kanssa silloin kun lapsella on limaisia eritteitä tuottava infektio. Käsihuuhdetta on saatavilla henkilökunnan tiloissa, koska turvallisuussyistä sitä ei voi pitää esillä tiloissa missä lapset liikkuvat.

4.4 Lääkehoito

4.4.1 Lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoidon toteuttaminen

Turvallinen lääkehoito perustuu säännöllisesti seurattavaan ja päivitettyyn lääkehoitosuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito –oppaassa (STM 2021) linjataan muun muassa lääkehoidon toteuttamiseen periaatteet ja siihen liittyvä vastuunjako sekä vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen lääkehoitoa toteuttavan yksikön on täytettävä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan turvallisen lääkehoidon kokonaisuutta ohjeistaa Turvallinen lääkehoito –toimintaohje (TOIM024) sekä toimintaohjeeseen liittyvä lääkehoitosuunnitelman mallipohja, jota palvelujen lääkehoitosuunnitelmatyöryhmät hyödyntävät päivittäessään omia lääkehoitosuunnitelmiaan. Yksiköiden lääkehoitosuunnitelmien tulee olla linjassa ko. palvelun lääkehoitosuunnitelman kanssa.

Helsingin kaupungin ympärivuorokautiseen sijaishuoltoon on laadittu yhteinen lääkehoitosuunnitelma, jota päivitetään vuosittain erillisen työryhmän toimesta. Lastenkodeissa toteutetaan luvanvaraista lääkehoitoa, joka edellyttää hoitohenkilöstöltä lääkehoitoluvan suorittamista. Helsingin kaupungin lääkehoitolupiin liittyvissä teoriaopinnoissa oppimisympäristönä käytetään LOVE:a (Läkehoidon osaaminen verkossa) sekä 4 päivän kestoista erillistä lääkehoidon koulutusta. Lääkehoitolupakäytännöt on kuvattu lääkehoitosuunnitelmassa.

Lääkehoitosuunnitelman liiteosiossa jokainen toimintayksikkö kuvaa tarkemmin lääkehoidon toteuttamisen seurannasta ja arvioinnista vastaavat henkilöt, lääkkeiden säilyttämisen ja toteuttamisen tarkemmat vastuut, toimintayksikössä mahdollisesti säilytettävät riskilääkkeet ja lääkehoitoon liittyvät riskitekijät sekä niihin varautumiset.

Lastenkodin johtaja vastaa lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta. Esihenkilöllä on velvollisuus varmistaa ja seurata henkilökuntansa lääkehoitoon ja lääkinnällisiin laitteisiin liittyvää osaamista sekä toiminnan laatua. Lähiesihenkilö arvioi osastonsa työntekijöiden osaamista ja huolehtii, että osaamista seurataan, ylläpidetään ja kehitetään. Lähiesihenkilö seuraa, että lääkehoitoa toteuttaa vain ne työntekijät, joilla on tarvittavat luvat lääkehoidon toteuttamiseen.

Lääkehoitoprosessiin liittyy eri vaiheissa riskejä. Lääkkeiden uusinta on voinut unohtua kiireen keskellä. Lääkkeiden ostoa varten pitää aina olla valmiina bosti-ostotilauslappu, että lääkkeet saadaan haettua. Lääkkeet haetaan lähiapteekista ja toisinaan lääkkeitä ei saakaan, koska varastot apteekista ovat loppuneet. Työn organisoinnilla ja sairaanhoitajien vuoroilla pyritään ennaltaehkäisemään edellä mainittujen riskien syntymistä.

Tiedonkulussa on haasteita, koska työntekijät tekevät vuorotyötä. Tilanteissa, joissa lapsella muuttuu esim. lääkityksen antokohta, huomioidaan riski, että voisi tulla

unohduksia koska muutos ei ole työntekijöiden muistissa. Lääkkeenanto kohdissa käytetään muun muassa muistutuksia puhelimesta.

4.4.2 Rajattu lääkevarasto

Lemmilän lastenkodin osastoilla ei ole käytössä erillistä lääkevarastoa. Lääkehoitokaapissa säilytetään asiakaskohtaisesti kaikki lääkkeet. Yhteisinä voivat löytyä ainoastaan lääkehiili, joditabletit ja kyypakkaus.

4.5 Laite ja tarviketurvallisuus

Laitehankinnat tehdään Helsingin kaupungin hankintasääntöjen mukaisesti ja niiden suunnittelussa ja hallinnassa on keskeistä lääketieteellinen ja hoitotyön asiantuntijuus. Laite- ja tarvikkehankinnat tehdään osastokohtaisesti tarpeiden mukaisesti. Sosiaali- ja terveystoimen lääkintälaitteiden vastaanottotarkastuksesta vastaa HUS:n lääkintätekniiikan keskus, joka vastaa myös Mequsoft-laiterekisteristä. Laitteiden huollosta huolehtivat HUS:n lääkintätekniiikan keskus sekä laitetoimittajat.

Lääkinnällisten laitteiden hallintaa määrittää toimintaohjeistus ”Lääkinnällisten laitteiden hallinnointi ja vaaratilanteista ilmoittaminen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla”. Käytössä olevien lääkinällisten laitteiden tiedot viedään laiterekisteriin Mequsoft-järjestelmään. Laiterekisteriin kirjataan sijaintitiedot ja tarvittaessa huoltotiedot ja vaaratilanteet. Valtti-järjestelmästä tilatuista lääkinällisistä laitteista löytyy laiterekisterin edellyttämä viivakoodi.

Ympäri vuorokautisessa lasten kotitoiminnassa lääkinällisiksi laitteiksi määriteltyjä laitteita ovat mm. kuumemittarit, alkometrit, verenpainemittarit, verensokerimittarit ja pulssioksimetrit. Osastokäytössä olevat laitteet inventoidaan vuosittain.

Laitteita käytetään laitevalmistajan ohjeiden mukaisesti. Lääkinällisiä laitteita käytävällä henkilökunnalle varmistetaan riittävä, turvallisen käytön edellyttämä osaaminen. Ympäri vuorokautisessa lasten kotitoiminnassa käytössä olevien lääkinällisten laitteiden osaaminen hankitaan perehdytyksen avulla. Sähköiset laitepassit otetaan käyttöön osana lääkinällisten laitteiden osaamisen varmistamista ja dokumentointia vuoden 2025 aikana. Mahdollisista asiakasturvallisuuspoikkeamista ilmoitetaan Hai-pro-epäkohtajärjestelmän kautta.

Lasten kotitoiminnan lääkinällisten laitteiden vastuuhenkilö on lasten kotitoiminnan päällikkö Minna Pitkänen.

Lisätiedot sote.laitetiimi@hel.fi

5 Asiakkaan asema, oikeudet ja oikeusturva

5.1 Palveluihin hakeutuminen ja palveluiden saatavuuden määräajat

Lemmilän lastenkotiin lapset tulevat sijoitukseen Helsingin kaupungin lastensuojelun asiakasohjausyksikön kautta. Sosiaalityöntekijä tekee palvelulähetteen asiakasohjausyksikköön lapsen tarvittaessa ympärivuorokautista sijaishuoltoa. Lastenkoti tekee arvion lapsen sopivuudesta vapaaseen paikkaan ja lapsiryhmään. Lastenkodin johtaja tekee päätöksen uuden lapsen ottamisesta lastenkotiin.

Lapselle ja huoltajille järjestetään tutustumiskäynti lastenkotiin ja yhteistyössä sosiaalityöntekijän ja huoltajien kanssa sovitaan lapsen muutosta. Tutustumiskäynnillä lapsi ja vanhemmat tutustuvat Lemmilän lastenkotiin, osastoon, lapsen tulevaan huoneeseen sekä Lemmilän kouluun. Jossain tapauksissa ennen tutustumiskäyntiä, lasta ja vanhempaa tavataan ennakolta ja näin helpotetaan valmistautumista tutustumiskäyntiin.

Tutustumiskäynti on merkityksellinen niin lapselle kuin vanhemmalle ja tutustumiskäynnin yhteydessä keskustellaan lasta ja vanhempaa askarruttavista asioista. Tutustumiskäynnillä esitellään myös Lemmilän biisi.

5.2 Asiakkaan hoidon suunnittelu

Lemmilän lastenkodissa lapsen kuntouttava hoito perustuu suunnitelmallisuuteen sekä hoidon vaikutusten arviointiin. Hoidon ja kasvatuksen suunnittelussa huomioidaan lapsen tarpeet ja toiveet.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa lapsen asiakassuunnitelman laadinnasta ja päivittämisestä. Asiakassuunnitelma tarkistetaan yhteistyössä huoltajan, lapsen ja lastenkodin kanssa. Suunnitelmaan kirjataan sijaishuollon tavoitteet ja tarkoitus, lapsen ja perheen tuen tarve sekä ne tukitoimet millä lapsen tarpeisiin pyritään vastaamaan.

Lastenkodin vastuulla on laatia ja päivittää vähintään puolen vuoden välein lapselle hoito- ja kasvatussuunnitelma, johon asetetaan tavoitteet ja keinot tavoitetyöskentelyn tueksi. Hoito- ja kasvatussuunnitelma pohjautuu asiakassuunnitelmaan. Suunnitelman laadinnassa on tärkeää ensin tunnistaa lapsen tuen tarpeet. Suunnitelma laaditaan Apotti asiakastietojärjestelmään yhteistyössä lapsen, huoltajien ja sosiaalityöntekijän kanssa. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä ja jokaisen arviointi dokumentoidaan. Jokaisen osallisuus arviointiin toteutuu suunnitelmaan sisäänrakennetun arvioinnin ja palautteen avulla. Lisäksi omaohjaajat tekevät lapsen kuukausiarvioinnin säännöllisesti kuuden viikon välein.

Lastenkodissa lapset saavat osallistua omien suunnitelmiensa tekoon ikätasoisesti. Omaohjaajat huolehtivat erityisesti lapsen osallisuuden toteutumisesta. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä vähintään 6 kuukauden välein ja jokaisen arviointi dokumentoidaan. Jokaisen osallisuus arviointiin toteutuu suunnitelmaan sisäänrakennetun arvioinnin avulla. Lisäksi omaohjaajat tekevät lapsen kuukausiarvioinnin säännöllisesti kuukauden välein.

Kuukausiyhteenveto pyritään laatimaan lapsen kanssa yhdessä Apottiin ja siihen kirjataan lapsen ajatuksia ja toiveita omasta hoidostaan.

Vaikuttavuuden arvioinnissa voidaan käyttää apuna myös SDQ-mittaria jokaisen lapsen kohdalla. SDQ mittarin avulla kerätään tietoa vastaajien kokemuksesta lapsen psykososiaalisesta hyvinvoinnista. Kyselyyn vastaavat lapsi, huoltaja ja lastenkodin osaston hoitohenkilökunta. SDQ-mittarin tulokset analysoi lastenkodin psykologi. Psykologin tehtävä on toistaiseksi avoinna. Vaikuttavuuden arvioinnilla nähdään, onko lastenkodin hoidolla pystytty vaikuttamaan lapsen kasvuun ja kehitykseen myönteisesti ja millä tavalla.

Lastenkodin lapset käyvät suunnitelluissa kotiharjoitteluissa vanhempien luona. Kotiharjoitteluita varten laaditaan yhdessä vanhemman ja lapsen kanssa kotiharjoittelusuunnitelma. Kotiharjoittelun jälkeen tehdään yhdessä arviointi sen onnistumisesta ja yhdessä sovituista tavoitteista.

Osastojen esihenkilö vastaa hoito- ja kasvatussuunnitelmien tarkastamisesta ja aktiiviseksi saattamisesta Apotti asiakastietojärjestelmässä. Lisäksi seurataan, että suunnitelmat ja arvioinnit on lähetetty huoltajille. Sosiaali- ja terveyden huollon valvontalaki (1.1.2024 tullut voimaan) velvoittaa sotealan palveluiden tuottajien omavalvontaan, joka edistää asiakasturvallisuutta ja palvelun laatua. Lemmilän lastenkodissa valvontalain mukaista omavalvontaa tehdään esihenkilöiden kanssa sovituista seurattavista asioista ja esihenkilöt raportoivat asioiden toteutumisesta neljä kertaa vuodessa yhteisissä tapaamisissa.

5.3 Asiakkaan itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Lastenkodissa jokaisella lapsella on oma huone, jossa lapsi voi vapaasti olla omassa rauhassa. Henkilökunnalla on oikeus mennä huoneeseen tarvittaessa mutta lapsen yksityisyyttä kunnioittaen. WC ja pesutilat ovat sisältäpäin lukittavia. Lapset saavat vaikuttaa oman huoneensa sisustamiseen ja tuoda omia tavaroita viihtyisyyden lisäämiseksi. Jokainen lapsi saa myös sijoituksen alussa sisustusrahan. Lapsen huone sisustetaan pääosin paloturvallisilla tekstiileillä.

Lasten koskemattomuutta kunnioitetaan niin pitkälle kuin mahdollista. Lapsen henkilökohtaista oikeutta, vapautta ja koskemattomuutta voidaan rajata ainoastaan lastensuojelulain mukaisilla rajoitustoimenpiteillä, joista tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset ja dokumentoinnit. Mikäli lapsi käytöksellään tai toiminnallaan vaarantaa omaa tai muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta voidaan puuttua hänen koskemattomuuteensa lastensuojelulain mukaisilla rajoitustoimenpiteillä.

Lastenkodissa lapset saavat osallistua omien suunnitelmiensa tekoon ikätasoisesti. Omaohjaajat huolehtivat erityisesti lapsen osallisuuden toteutumisesta.

Kuukausiyhteenveto pyritään laatimaan lapsen kanssa yhdessä Apottiin ja siihen kirjataan lapsen ajatuksia ja toiveita omasta hoidostaan.

Lastenkodin lasten säännöillä turvataan kaikkien oikeutta koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Työntekijöille suunnatuilla kasvatuksellisilla toimintaohjeilla työntekijät pystyvät toimimaan kaikkien lasten suhteen oikeudenmukaisesti ja itsemääräämisoikeutta kunnioittaen.

Lapset saavat kahden viikon välein käyttövaroja, joihin lapsilla on itsemääräämisoikeus. Lapsella ja vanhemmilla on mahdollisuus tutustua lastenkotiin ennen lapsen sijoituksen alkamista. Tutustumiskäynnille pyritään järjestämään tulevan omaohjaajan tapaaminen ja lapsen sekä perheen toiveita kysytään.

Ympäri vuorokautista lastensuojelun laitoshoidoa toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta henkilön itsemääräämisoikeutta. Lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä voidaan kohdistaa ainoastaan sijaishuollossa olevaan ja laitoshoidon sijoitettuun lapseen. Pysyohje 124 ohjaa lastensuojelulain mukaisten rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Asiakkaan hoito ja huolenpito perustuvat ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja yhteisymmärrykseen. Rajoitustoimenpiteille on aina oltava laissa säädetty peruste ja sosiaalihuollossa itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun asiakkaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua. Rajoitustoimenpiteistä tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset Apottiin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mahdolliset rajoitustoimenpiteet toteutetaan lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Lastenkotitoiminnassa on laadittu tarkempi menettelytapaohje rajoitustoimenpiteiden tekemiseen työntekijöiden tueksi, joilla varmistetaan päätösten asianmukaisuus. Rajoitustoimenpiteiden päätöksenteko oikeutta on delegoitu lähiesihenkilöille ja ohjaajille johtajan päätöksellä. Yhteydenpidonrajoittamispäätöksen tekemiseen on oikeus vain johtajalla.

Työntekijät saavat koulutuksen rajoitustoimenpiteiden tekemiseen sekä sisällölliseen osaamiseen. Rajoitustoimenpidepäätöksiä tehdessä tulee selvittää lapsen ja huoltajien mielipide toimenpiteestä. Lapset tarvitsevat useamman kerran keskustelua rajoitustoimenpiteen tarkoituksesta ja sen vaikutuksesta lapsen elämään. Rajoituspäätöksestä dokumentoidaan Apotti asiakastietojärjestelmään lapsikohtainen rajoituksen arviointi, jossa arvioidaan rajoituksen vaikuttavuutta. Arviointia tulee käydä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa.

Yhteydenpidon rajoittaminen tulee tehdä aina reaaliaikaisesti. Lemmilässä on virka-ajan ulkopuolella johtajan varallaolo. Varalla voi olla johtajan sijaiset lastensuojelujohtajan määräyksen mukaisesti. Lastensuojelun johtaja on todennut, että lastensuojelulaitoksen johtajan sijainen voi tehdä toimivaltansa puitteissa lastensuojelulain 11 luvun mukaisia rajoittamispäätöksiä (lsl 61 § 2 mom.)

5.4 Asiakkaiden, potilaiden ja läheisten osallisuus

Lemmilän lastenkodissa lapsi/huoltajat/vanhemmat ovat osallisena omassa palveluprosessissaan. Lapsen ja vanhemman osallisuus lähtee tutustumiskäynnistä, jolloin lapselle ja vanhemmille kerrotaan osallisuudesta ja vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Lapsella ja vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa asioihin ja

heidän mielipiteitään kuullaan arjessa. Lastenkodista pidetään säännöllisesti yhteyttä vanhempiin ja informoidaan heitä koskevista asioista. Kaikki lasten kotiharjoittelut suunnitellaan ja sovitaan yhdessä vanhempien kanssa. Vanhempiin tai lapseen ollaan yhteydessä joka kotiharjoittelujen ajan. Kotiharjoittelut ovat osa perheenyhdistämisen tavoitetta. Vanhemmilla on myös mahdollisuus käydä lastenkodissa sovitusti. Lemmilässä on mahdollisuus vanhempien yöpyä.

Suunnitelmat laaditaan yhdessä lapsen/perheen kanssa. Kuukausiarviointit tehdään yhdessä lapsen kanssa lapsen palautetta kautta ja lapsen mielipiteet dokumentoidaan arviointiin. Suunnitelmat ja kuukausiarviointi toimitetaan huoltajille. Omaohjaaja toimii lapsen mielipiteen varmistajana ja esille tuojana, mikäli lapsi ei itse siihen kykene tai halua.

Vanhempien ja muun läheisverkoston kanssa tehdään suunnitelmallisesti yhteistyötä ja tukityötä. Perheiden kanssa tehtävä työ lähtee perheen tarpeista. Työskentelyyn perheen kanssa osallistuu pääsääntöisesti osaston esihenkilö, omaohjaaja ja erikseen sopien myös koulun rehtori tai opettaja. Perheiden kanssa tehtävän työn yhtenä tavoitteena on löytää perheen vahvuudet käyttöön.

Lastenkodin osastoilla järjestetään lastenkokouksia viikoittain, joissa kuullaan lasten toiveita arjen toiminnan suhteen ja keskustellaan avoimesti kaikista esille nostetuista asioista kuten lasten ja hoitohenkilökunnan vuorovaikutuksesta. Lastenkokouksessa käsitellään ensisijaisesti arjen sujumista ja miten sitä voitaisiin parantaa, että kaikilla olisi hyvä olla.

Myös kaikessa toiminnallisuudessa ja sen suunnittelussa lapset ovat osallisia. Lasten toiveesta on järjestetty leirejä ja retkiä ja lapset saavat olla mukana suunnittelussa. Lapsen osallisuus suunnittelussa vahvistaa toimijuutta.

Tärkeintä ovat lapset kaiken keskiössä oman hoitonsa ja arkensa suunnittelussa. Lasten omat mielenkiinnon kohteet ja tuentarpeet ovat keskeinen perusta huolenpidolle. Pyrimme tukemaan heidän osallisuuttansa jo hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteiden asettamisessa, mutta myös niiden arvioimisessa niin päivittäiskirjauksia tehtäessä, kuin kuukausiarviointeja koostaessakin, mutta tietenkin myös hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteita arvioitaessa puolivuositain.

Tuemme vahvasti lapsen osallisuutta omaan arkeen liittyvissä valinnoissa, kuten harrastustoiminnan suunnittelussa, peruskoulupaikan ja jatko-opintojen valinnassa kuin vaikkapa siinä ketä läheisverkostostaan lapsi haluaa tavata. Tuemme ja kannustamme lasta motivoivalla keskustelulla tekemään elämässään sellaisia valintoja, jotka ovat hyvän elämän edellytyksiä unohtamatta kuitenkaan sitä, että jokainen on oman elämänsä keskiössä. Teemme selväksi jokaiselle lapselle ja nuorelle, että me uskomme heidän kykyynsä kasvaa ja kehittyä sekä pärjätä elämässään eikä koskaan ole liian myöhäistä valita toisin, vaikka arki ei sillä hetkellä sujuisikaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Kirjaamisen kannalta osallisuus toteutetaan noudattamalla Helsingin kaupungin lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä tehtyjä linjauksia siitä, mikä on riittävä kirjaamista. Lastenkotitoiminnan osalta linjaus edellyttää lapsen äänen näkymistä kaikessa dokumentoinnissa. Lapsen näkemyksiä kirjataan päivittäiskirjauksissa lapsen yksilöllinen tilanne huomioon ottaen joko lapsen kanssa yhdessä, tai työntekijä kirjaa lapsen kanssa työvuorossa käytyjen keskustelujen pohjalta lapsen esiin tuomia asioita.

Hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen ja huoltajan/huoltajien kanssa ja he myös arvioivat suunnitelmaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hoito- ja kasvatussuunnitelmien pohjalta arvioidaan säännöllisesti hoidon vaikuttavuutta. Hoidon vaikuttavuutta ja yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioivat säännöllisesti lapsi, huoltaja/huoltajat, vastuusosiaalityöntekijä ja lastenkodin hoito- ja kasvatushenkilökunnan edustaja. Kuukausiyhteenvedossa tarkastellaan yhdessä lapsen kanssa hoito- ja kasvatussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista arviointijaksolla ja siihen kirjataan lapsen oma sanallinen arvio niiden toteutumisesta.

5.5 Palautekanavat ja tiedon hyödyntäminen

Lemmilän lastenkodissa lapsille järjestetään lähes viikoittain jokaisella osastolla lastenkokous. Lastenkokouksista laaditaan muistio. Lastenkokouksissa lapsilta kysytään toiveita toiminnan järjestämiseksi ja lapsilta itseltään nousevien asioiden käsitellyksi yhteisöllisesti. Lasten mielipiteitä voidaan kysyä esimerkiksi muutettaessa ruokalistaa tai kun osaston uusi auto tarvitsee lempinimen.

Muistiot jaetaan kaikille esimiehille ja oman osaston hoito- ja kasvatushenkilöstölle. Lasten palautteita käsitellään esihenkilökokouksissa.

Lasten vanhemmilta tulleisiin palautteisiin vastataan viimeistään 7 vrk sisällä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin tilanteen selvittämiseksi ja toiminnan korjaamiseksi. Lapsen huoltaja/huoltajat antavat myös palautetta kuuden kuukauden välein järjestettävässä lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmaneuvottelussa, jossa arvioidaan koko sijoitusta ja siinä onnistumista.

5.6 Sosiaali- ja potilasasiavastaava

Asiakas voi olla yhteydessä sosiaali- ja potilasasiavastaavaan, jos on tyytymätön saamaansa hoitoon, kohteluun tai palveluun sosiaali- ja terveydenhuollossa tai tarvitsee neuvoja oikeuksistaan sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavaan voivat olla yhteydessä myös asiakkaiden ja potilaiden omaiset ja muut läheiset, helsinkiläiset sekä yhteistyötahot. Sosiaali- ja potilasasiavastaavan tehtävä on neuvova ja ohjaava. Sosiaali- ja potilasasiavastaava ei tee päätöksiä eikä ota kantaa lääketieteelliseen hoitoon. Palvelu on maksutonta.

Jokaisessa palveluyksikössä on oltava esillä sosiaali- ja potilasasiavastaavan yhteystiedot. Niiden ajantasaisuuden varmistaminen on yksikön esihenkilön vastuulla.

Asiakasneuvonta on puhelinnumerossa 09 3104 3355
Suojattua sähköpostia voi lähettää linkistä <https://securemail.hel.fi>
Sähköpostiosoite on sosiaali.potilasasiavastaava@hel.fi
Postiosoite on PL 6060, 00099 Helsingin kaupunki

Henkilökohtaisesta tapaamisesta sovitaan aina etukäteen. Lisätietoa sosiaali- ja potilasasiavastaava palvelusta saa internetsivuilta osoitteesta www.hel.fi/sosiaali-ja-potilasasiavastaava

5.7 Muistutukset ja kantelut

Muistutus tehdään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yksikön vastuuhenkilölle tai johtavalle viranhaltijalle. Muistutus on vapaamuotoinen, eikä sen tekeminen rajoita asiakkaan oikeutta hakea muutosta siten kuin siitä on erikseen säädetty. Muistutuksen tekeminen ei myöskään vaikuta asiakkaan oikeuteen kannella asiasta sosiaalihuoltovalvovalle viranomaisille. Potilaslain 10 §:n mukaan ”jos muistutusta käsiteltäessä ilmenee, että potilaan hoidosta tai kohtelusta saattaa seurata potilasvahinkolaissa tarkoitettu vastuu potilasvahingosta, on potilasta neuvottava, miten asia voidaan panna vireille toimivaltaisessa viranomaisessa tai toimielimessä”. Neuvontaa potilasvahinkoasioissa annetaan muulloinkin kuin muistutuksen yhteydessä. Hallintolain mukaan muistutukseen on annettava vastaus ilman aiheetonta viivytystä. Asiakkaalle on pyynnöstä kerrottava vastauksen arvioitu antamisajankohta ja vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Asiakasta voi ohjata tekemään muistutuksen Helsingin lomakepohjalle (linkki: <https://www.hel.fi/static/sote/lomakkeet/301-290-muistutus-fi-sv.pdf>)

Toimialatasolla vastausten ja selvitysten laatiminen muistutuksiin ja kanteluihin on kuvattu toimialan ohjeessa PYSY038.

Lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä muistutuksiin vastaa lastensuojelun johtaja yhdessä sen yksikön päällikön kanssa, jota muistutusasia koskee. Kanteluasioissa lastensuojelun ja perhesosiaalityön kokoavan selvityksen antavat niin ikään lastensuojelun johtaja ja ao. päällikkö. Muistutuksiin ja kanteluihin vastaamisen vaiheet palvelussa on mallinnettu, ja vastausten valmisteluun nimetty valmistelijat. Muistutus- ja kanteluasioista nousevat havainnot käsitellään kuukausittain lastensuojelun ja perhesosiaalityön asiakasturvallisuuskokouksessa.

Lemmilän lastenkodissa tarvittaessa ohjataan huoltaja tekemään muistutus, mikäli asia ei muuten selviä esim. keskustelemalla ja asioita muuttamalla. Mikäli lastenkodin toiminnassa on jotain sellaista, mikä vaatii kehittämistoimenpidettä, asia käsitellään myös lasta hoitavassa tiimissä.

6 Henkilöstö

Lemmilän lastenkodissa on moniammatillinen ja yksikön asiakastarpeita vastaava henkilöstö. Lemmilän lastenkodissa työskentelee hoitohenkilöstöä yhteensä 15 ja sen lisäksi lastenkodin johtaja keittäjä ja kaksi laitosapulaista. Henkilöstömitoitus on osastoilla 1,07. Tarvittaessa henkilöstöä lisätään suunnitelmallisesti, kun lapsille järjestetään mm. tehostetun hoidon jaksoja, jolloin lapsen hoitoa tiivistetään ja vastataan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin intensiivisemmin. Myös akuutisti henkilöstöä voi lisätä erityistilanteissa kuten etsinnän järjestämiseksi tehokkaasti ja haastavissa hoidollisissa tilanteissa johtajan päätöksellä tai johtajan varallaolossa olevan johtajan sijaisen kautta.

6.1 Ammatinharjoittamisen edellytykset ja valvonta

Palvelujen lainmukaisuuden keskeinen osatekijä on osaava ja koulutettu henkilöstö, jolla on riittävä ammatti- ja kielitaito tehtävänsä hoitamiseksi ja täydennyskoulutusmahdollisuudet ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Lainmukaisten pätevyysvaatimusten tulee täytyä. Terveystieteiden ammattien harjoittamisen vaatimukset on säädetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Sosiaalihuollon ammattien harjoittamisesta säädetään laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015). Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tulee niin ikään rekisteröityä Valviran ammattihenkilörekisteriin. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa toimiminen edellyttää koulutuksen ja Valviran laillistuksen tai rekisteröinnin lisäksi riittävää ammattitaitoa ja riittäviä tietoja, sekä sitä, että henkilö kykenee terveydentilansa ja toimintakykynsä puolesta toimimaan ammatissaan.

Lastenkodin osastojen esihenkilöt vastaavat siitä, että vuorossa on riittävästi henkilöstöä ja että henkilöstö täyttää lainsäädännössä asetetut edellytykset. Tarvittava henkilöstömäärä riippuu lasten hoidon ja kasvatuksen intensiteetistä, määrästä ja toimintaympäristöstä. Sijaisia käytettäessä tulee varmistua riittävän ammattihenkilöstön määrästä sekä sijaiskelpoisuuksien täyttymisestä ja tarvittavasta kelpoisuudesta vailla olevan sijaispätevän henkilön ohjauksesta ja valvonnasta työtehtävissä. Lastenkodissa on oma sijaisten lista, josta sijaisia kutsutaan tarvittaessa töihin. Sijaiset haastatellaan esihenkilöiden toimesta ja varmistetaan kelpoisuus sekä soveltuvuus.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ohjeistuksen mukaan työnantaja tarkistaa ennen päätöstä palvelukseen ottamisesta, että palkattavalla henkilöllä on tutkinnon lisäksi myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran rekisteröinti. Sosiaali- ja terveystoimi edellyttää, että sekä laillistetut että nimikesuojatut ammattihenkilöt on merkitty Valviran rekisteriin.

Palveluntuottajan tulee pyytää ja on oikeus pyytää työhön otettavalta henkilöltä nähtäväksi rikosrekisteriotte, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, joka kestää yhden vuoden aikana yhteensä vähintään kolme kuukautta. Lemmilän lastenkodissa rikosrekisteriotte kuuluu esittää heti työsuhteen alkaessa. Rikosrekisteriotteen esittäminen työskennellessä lastenkodissa perustuu laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Lastenkodin johtaja vastaa henkilöstön rikostaustan selvittämisestä ja on velvollinen osoittamaan tarvittaessa toteutetun taustojen selvityksen. Virkaan tai virkasuhteeseen nimittämisen edellytyksenä on, että henkilö on pyynnöstä toimittanut viranomaiselle nähtäväksi otteen rikosrekisteristä. Rikostaustan selvittämiseksi esitetty rikosrekisteriotte ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Huolellisella ja laadukkaalla rekrytointimenettelyllä ja mahdollisilla henkilöturvallisuus selvityksillä ennalta ehkäistään riskejä, jotka voivat aiheutua lastenkotiin soveltumattoman henkilön rekrytoinnista. Lemmilän lastenkodissa johtaja ja osaston lähiesihenkilö suunnittelevat yhdessä uuden työntekijän rekrytoinnin ja haastattelevat yhdessä tehtävään hakijat. Hyvin tehdyllä työpaikkailmoituksella saavutetaan tehtävästä kiinnostuneita ja soveltuvia henkilöitä. Haastattelutilanteita varten on käytössä haastattelupohjat. Lastenkotiin rekrytoitaessa hoitohenkilökuntaa on suuri merkitys soveltuvuudella, aikaisemmalla työskentelyllä sijaishuollossa ja työntekijän kyvyllä kohdata lapsia, joilla on erityisiä toiminnanohjauksen haasteita sekä vaikeita elämäkokemuksia takana.

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimissa on ammattihenkilöille määritelty kelpoisuusvaatimukset, jotka ilmoitetaan aina työpaikkailmoituksessa.

6.2 Määrä, rakenne ja riittävyys

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena tulee olla, että lastenkodissa työskentelee aina oikea määrä sopivia henkilöitä oikeissa tehtävissä, joilla on tarvittava osaaminen sekä ennakoidaan henkilöstön kehittämistarpeita. Lastenkodin henkilöstörakenteen suunnittelussa huomioidaan moniammatillisuus, joka tukee lasten hoito- ja kasvatustyötä. Lemmilän osastoilla on 1,07:n henkilömitoitus. Työntekijöiden soveltuvuus ja luotettavuus työtehtäviin arvioidaan rekrytointitilanteessa. Opiskelijoiden toimimisesta sijaisina, palkkaamisesta ja oppisopimuksista on omat ohjeensa. Helsingin sosiaali- ja terveystieteissä toteutetaan myös kansainvälistä eettistä rekrytointia, jota koskien on erilliset ohjeet.

Henkilöstön määrä ja rakenne		
Nimike	Määrä	Mitoitus (täytetään mikäli määritetty)
johtaja	1	
Vastaava ohjaaja	2	
ohjaaja	13	
keittäjä	1	
laitosapulainen	2	
yhteensä	19	

6.3 Perehtyminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilöstön osaaminen muodostuu perusammattitaidon ja täydennyskoulutusten lisäksi muun muassa työssäoppimisesta ja perehdytyksestä sekä ammattitaitoisesta kirjaamisesta. Lemmilän lastenkodin henkilöstön kohdalla huolehditaan, että työsuhteen alussa uusi työntekijä saa hyvän perehdytyksen. Lastenkodissa on laadittuna perehtymismalli, johon on määritetty perehdytettävät asiat sekä kenen vastuulla asioiden perehdyttäminen on. Uuden työntekijän perehdyttämislomake paperinen ja siihen merkataan kuittaukset sitä mukaan, kun asiat on perehdytetty.

Esihenkilö vastaa uuden työntekijän perehdytysprosessista ja seuraa sekä arvioi sen etenemistä yhdessä työntekijän kanssa. Perehdyttämiseen osallistuvat myös muut hoitohenkilöstöön kuuluvat osastolla ja erityisesti nimetty perehdyttäjä. Keikkatyöntekijät perehdytetään toiminnan kannalta keskeisiin toiminnan perusteisiin kolmessa työvuorossa, joissa he toimivat ylimääräisinä työntekijöinä laadukkaan perehtymisen varmistamiseksi. Näiden vuorojen jälkeen heidät voidaan hyväksyä Lemmilän lastenkodin keikkalistalle. Keikkalistaan merkitään heidän työkokemuksensa ja koulutus sekä mahdollinen lääkehoitolupa.

Osaamisen johtaminen suunnitelmallisesti ja ennakoiden tukee laadukkaan ja turvallisen lastenkotihoidon toteutumista. Pysyvä, osaava henkilökunta on asiakasturvallisuuden kannalta kriittisen tärkeä ja siksi johtamisella tulee pyrkiä henkilöstön pysyvyyteen.

Lemmilän lastenkodissa tehdään vuosittain työntekijäkohtainen täydennyskoulutus suunnitelma Onnistumis-keskustelun, Onni-keskustelun yhteydessä tai muussa yhteydessä. Täydennyskoulutus suunnitelma dokumentoidaan myös täydennyskoulutus seuranta taulukkoon.

Osaamisen kehittämiseen panostetaan paljon lastenkodissa, jotta asiakastarpeisiin pystytään vastaamaan paremmin ja ennakoidaan tulevia osaamistarpeita toimintaympäristön muutoksissa. Lastenkotitoiminnan henkilöstölle on määritelty pakollisia koulutuksia osaamisen varmistamiseksi sekä asiakasprofiiliin mukaiset täydennyskoulutukset huolehditaan lastenkodeittain. Henkilöstön koulutuksia seurataan täydennyskoulutustaulukolla, jonka täyttämistä vastaa osaston lähiesihenkilö. Lähiesihenkilö vastaa myös siitä, että jokainen työntekijä saa riittävän täydennyskoulutus määrän vuosittain.

Osaston lähiesihenkilö huolehtii myös kirjaamiseen liittyen henkilöstön riittävästä perehdytyksestä, osaamisen kehittämisestä ja lainmukaisuudesta. Lisäksi ammattihenkilöllä on velvollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtyä ammattitoimintansa koskeviin säädöksiin ja määräyksiin. Lastenkotitoiminnassa on laadittu yhteinen dokumentointiohje ja työntekijöille järjestetään kirjaamiseen liittyvää dokumentointikoulutusta vuosittain.

Organisaatio on velvollinen tuottamaan täydennyskoulutuksesta lakisääteiset tiedot. Helsingissä ne kertyvät Onni-järjestelmään jokaisen työntekijän kohdalla mistä työntekijä voi itse katsoa käytyt koulutuksensa. Henkilökunnalle järjestetään toimialan sisäisiä asiakas- ja potilasturvallisuuskoulutuksia esim. vaaratapahtumien ja epäkohtien ilmoittamiseen liittyen. Lisäksi henkilöstön käytössä on Asiakasturvallisuutta taidolla - verkkokoulutukset. Näiden koulutusten lisäksi on tarjolla esimerkiksi erillisiä ensiapu- ja infektioiden, lääkehoidon ja tapaturmien ehkäisyyn sekä asiakkaan kohtaamiseen liittyviä koulutuksia. Koko hoitohenkilökunnalle on tavoitteena Avekki koulutus. Tällä menetelmällä toimintamalliin väkivallan ennaltaehkäisyyn ja hallintaan

Lemmilän lastenkotiin on koulutettu useita työntekijöitä menetelmällisillä koulutuksilla kuten mm. Neuropsykiatrinen valmentaja, ART-menetelmä ja DKT.

6.4 Työhyvinvointi ja turvallisuus

Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota palvelujen henkilöstön hyvinvointiin, veto- ja pitovoimaan. Työhyvinvoinnin tueksi on tarjolla henkilöstöliikuntaa, kulttuuri- ja liikuntaetu, työterveyshuollon, kattavat palvelut sekä työnohjausta. Lisäksi Oppiva-verkostossa on saatavilla kattavasti henkilöstön työhyvinvointia tukevia kokonaisuuksia.

Helsingin kaupungilla on myös selkeät rakenteet henkilön työkyvyn tukeen ja arviointiin sekä uudelleensijoittamiseen silloin, kun henkilö ei pysty jatkamaan enää aiemmissa työtehtävissään esimerkiksi jonkin tapaturman tai sairauden seurauksena. Kaikissa palveluissa on käytössä varhaisen tuen keskustelumalli. Keskustelun järjestäminen työntekijän kanssa on esihenkilön vastuulla.

Lemmilän lastenkodissa pohditaan osastokokouksissa, esimieskokouksissa, osastojen ja koko lastenkodin kehittämispäivillä konkreettisista toimenpiteistä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Lemmilän yhteistoimintavastaavalla on rooli tuoda esille havaitsemiaan asioita ja ilmiötä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Työhyvinvoinnin tilaa tutkitaan systemaattisesti myös Kuntakymppi-kyselyllä ja Fiilari-mittauksella, molemmat vuorovuosina.

Lastenkodissa hoitohenkilökunta tekee vuorotyötä. Lemmilän lastenkodissa on ergonominen työvuorosuunnittelu, jonka pääperiaatteet tukevat työssä jaksamista. Työvuorolistan suunnittelu vaiheessa työntekijöillä on mahdollisuus esittää toiveita. Työvuorosuunnittelussa myös pyritään huomioimaan henkilöstön henkilökohtaisen elämän erilaisia tilanteita. Työvuorosuunnitteluun pääperiaatteista ovat yhteiset, jotta tasapuolisuus ja läpinäkyvyys listan suunnittelussa toteutuu.

Lemmilän lastenkodissa on selkeät kokousrakenteet, joissa tehdään työn suunnittelua ja organisointia. Selkeät työn tavoitteet tukevat työn tekemistä arjessa. Jokaisella osastolla on säännöllinen työnohjaus noin kahden kuukauden välein. Osastojen kehittämispäivät järjestetään kaksi kertaa vuodessa, joissa päästään kehittämään yhdessä työtä suunnitelmallisesti niin että se tukee perustehtävää. Lastenkodissa on myös kehittämistyöryhmiä, joihin osallistuu henkilöstöä ja lapsia.

Osallisuuden kokemus tukee myös työhyvinvointia ja työhön vaikuttamismahdollisuuksia. Hyvä henkilöstökokemus on yksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan keskeisiä tavoitteita. Henkilöstön osallisuus asioiden valmistelussa sekä henkilöstön kokemusten kuuleminen erilaisissa prosesseissa, kehittämisessä ja päätöksenteossa on tärkeää hyvän henkilöstökokemuksen kannalta. Lemmilässä on aina pidetty tärkeänä työn kehittämistä, joka nousee arjen tarpeista pystyä paremmin vastaamaan asiakastyön sujuvuuteen ja laatuun.

Esihenkilötyöllä on merkittävä vaikutus työntekijöiden sitoutumiseen ja työssä motivoitumiseen. Lemmilän lastenkodissa esihenkilötyössä pidetään tärkeänä sitä, että esihenkilö toimii työntekijöiden tukena ja valmentaa työntekijöitä työssä suoriutumiseen. Esihenkilö antaa rakentavaa palautetta työntekijöiden työstä. Lemmilän lastenkodin johtamisessa huomioidaan työntekijöitä onnistumisesta palkitsemalla heitä rahapalkkioilla, joihin on varattu budjettiin rahaa. Esihenkilön velvollisuutena on myös puuttua epäkohtiin viipymättä ja ryhdyttävä toimenpiteisiin. Hoito- ja kasvatustyön johtaminen on tärkein esihenkilön tehtävä vaativassa lastensuojelutyössä, joka tuottaa

jatkuvasti epäselviä tilanteita mutta hyvällä työn organisoinnilla ja yhteisellä suunnittelulla sekä päätöksenteolla asioista selvittää ja tuella hoitohenkilöstölle edistää työhyvinvointia.

Helsingin kaupungilla on yhteistoimintasopimus, joka velvoittaa käsittelemään ja kuulemaan määritellyistä asioista henkilöstöä yhteistoiminnassa. Lastenkotiin valitaan yhteistoimintavastaava kaksivuotiskaudeksi henkilöstön valitsemana. Yhteistoimintavastaava toimii esimiehen kanssa yhteistoimintaparina työolosuhteiden, henkilöstön työhyvinvoinnin sekä yhteistoiminnan edistämiseksi. Yhteistoimintavastaava toimii samalla työsuojeluasiamiehenä ja osallistuu näin ollen esim. työpaikan työsuojelutarkastukseen ja vaarojen arviointiin.

Työturvallisuutta pidetään yllä huolehtimalla riittävästä henkilöstömäärästä (määrällisesti ja laadullisesti), osaamisesta, laitteiden ja tarvikkeiden hyvästä kunnosta sekä käyttöopastuksesta. Lisäksi hyödynnetään työntekijöiden kirjaamista turvallisuuspoikkeamia koskevista ilmoituksista muodostuvaa tietoa toiminnan kehittämiseen, ja pyritään niiden avulla tunnistamaan ja ennakoimaan riskejä. Työturvallisuuspoikkeamat ja havaitut -riskit kirjataan Työsuojelupakki-järjestelmään. Työsuojelupakki on työväline johdolle, esihenkilöille sekä työsuojeluorganisaatiolle työturvallisuuden hallintaan, kehittämiseen ja seurantaan. Työsuojelupakin avulla voidaan tehdä ja käsitellä työtapaturma- ja turvallisuuspoikkeamailmoituksia.

Turvallisuuspoikkeamia ovat havaitut läheltä piti -tilanteet, vaaratekijät sekä uhka- ja väkivaltatilanteet. Turvallisuuspoikkeamailmoitusten tekemiseen ei tarvita tunnuksia eikä kirjautumista. Ilmoitus tehdään aina, kun työn turvallisuus ja terveellisyys vaarantuvat. Työsuojelupakilla voidaan toteuttaa ja päivittää työpaikan työturvallisuuden vaarojen arviointeja, hallinnoida turvallisuustietoa tallentamalla työturvallisuuden kannalta olennaisia dokumentteja ja tehdä johtamisen ja päätöksenteon tueksi raportteja ja tilastoja työtapaturmista, turvallisuuspoikkeamista sekä vaarojen arvioinneista.

Lemmilän lastenkodissa osaston lähiesihenkilö käsittelee työsuojelupakkiin tulleet ilmoitukset ja käsittelee työntekijän kanssa tapahtuneen uhka- ja vaaratilanteen.

6.5 Tartuntataudeilta suojaaminen

Tartuntatautilaki suojaa asiakkaita määritellyiltä tartuntataudeilta ja näin ollen lisää asiakasturvallisuutta. Esihenkilö ohjaa työsuhteen alkaessa työntekijän työterveyshuoltoon, jossa tartuntalain mukaisten velvoitteiden täytyminen varmistetaan.

Tartuntatautilain (1227/2016) 48 § sisältää 1.3.2018 voimaan tulleen veloitteen työntekijän ja työharjoittelussa olevan opiskelijan rokotussuojasta. Rokotussuoja tulee olla henkilöillä, jotka työskentelevät pääsääntöisesti ja toistuvasti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden asiakas- ja potilastiloissa sekä sairaan- ja potilaskuljetuksessa. Työ- ja oppisopimussuhteiset henkilöt rokotetaan työterveyshuollossa. Työharjoitteluun tulevien rokotussuojasta huolehtii opiskeluterveydenhuolto.

Muissa tilanteissa rokotteet annetaan omalla terveysasemalla. Mikäli työntekijä ei anna selvitystä tai ei halua ottaa rokotteita, ohjaa esihenkilö hänet ottamaan yhteyttä omaan työterveyshoitajaan.

Erityisesti suositellaan kausi-influenssarokotteen ottamista vuosittain, sillä lasten, vanhusten ja monisairaiden kanssa työskentelevät kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon kausi-influenssan riskiryhmään. Kattava henkilöstön rokotesuoja lisää potilasturvallisuutta.

1.3.2017 voimaan astuneen tartuntatautilain (1227/2016) 55§ velvoittaa asiakkaiden suojaamiseksi työnantajaa vaatimaan tietyissä tehtävissä toimivalta työntekijältä luotettava selvitys siitä, ettei tämä sairasta hengityselinten tuberkuloosia. Selvitys on vaadittava myös harjoittelijoilta ja muilta vastaavilta henkilöiltä, jotka toimivat työpaikalla ilman palvelussuhdetta. Ilman edellä mainittua selvitystä työntekijä ei saa toimia sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä, eikä alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä.

Terveystarkastukset kohdistetaan sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä sekä kaikissa alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä toimiviin työntekijöihin. Lisäohjeistus löytyy intran henkilöstösivulta, THL julkaisusta ”Työntekijälle tehtävät terveydentilan selvitykset tuberkuloositartuntojen torjumiseksi” (2017) sekä työterveyslaitoksen verkkosivuilta (Tuberkuloosiin liittyvät terveystarkastukset).

Tartuntatautilain mukaan kaikki salmonellatartunnat ovat yleisvaarallisia tartuntatauteja. Tartuntatautilain (1227/2016) 56§:n ja -asetuksen (146/2017) mukaan työnantajan on vaadittava työntekijältä luotettava selvitys siitä, ettei tällä ole salmonellatartuntaa, kun henkilö työskentelee elintarvikeriskityössä. Tarkastuksesta kirjoitetaan todistus. Terveydentilan selvitys ja selvityksestä annetusta todistuksesta ohjeistetaan intran henkilöstösivulla, ohjeet-alustalla epidemiologisen toiminnan antamassa ohjeessa sekä THL julkaisussa ”Toimenpideohje salmonellatartuntojen ehkäisemiseksi” (2019).

Kausi-infektioissa lastenkodissa kiinnitetään erityistä huomiota hyvään käsihygieniaan ja mikäli lapsella on eritteistä yskää tai muuta niin työntekijää suositellaan pitämään lähikontaktissa kirurgista suusuojainta tartuntojen leviämisen estämiseksi. Lasta ei voi eristää omaan huoneeseen, mutta lasta pyydetään pysymään omassa huoneessa mahdollisimman paljon tartuntojen leviämisen estämiseksi.

7 Toimintaympäristö ja tukipalvelut

Lemmilän lastenkoti sijaitsee maaseudulla, runsaan kymmenen kilometrin etäisyydellä Hyvinkään keskustasta. Sijainnin johdosta Lemmilän turvallisuussunnitelmassa on erityishuomioissa asiakas- ja työturvallisuus. Lemmilän lastenkoti ja koulu sijaitsevat tiiviillä alueella n. 220 x 100 metrin alueella, joka on valaistu, järjestetty hälytyslaitteilla ja valvontakameroilla. Lemmilän lastenkodin tekninen huolto tulee Staran ja teknisen isännöinnin kautta syksyn 2024 aikana.

7.1 Toimintaympäristö

Lemmilän lastenkodin tilat omistaa Helsingin kaupunki. Toimialalla on käytäntönä sisäinen vuokraus, joka tarkoittaa sitä, että toimitiloille lasketaan vuokran lisäksi kiinteistöjen käyttökustannuksia. Sisäistä vuokraa peritään toimialan yksiköiltä ja toimipisteiltä. Sisäinen vuokra pitää sisällään toimitilojen vuokrat, sähkön, lämmityksen, käyttöveden, yleisjätehuollon, kiinteistönhuollon ja käyttäjäpalvelut, vartiointi- ja turvapalvelut (piiri- ja hälytysvartiointi) sekä pienet toiminnalliset korjaushankkeet sekä tilapalvelujen hallintokulut

Suunnittelussa on otettu huomioon käyttäjien tarpeet niin turvallisuuden kuin viihtyisyydenkin suhteen. Toimitilat ja toiminta-alue mahdollistaa monipuolisen harrastetoiminnan. Alueella ja rakennuksissa on päällekkäisyysjärjestelmä. Lisäksi käytössä on videovalvonta ulkotiloissa ja osassa sisätiloja tallentamaton kameravalvonta kattaa käytäväalueet, henkilökunnan toimistot.

7.2 Terveydensuojelulain mukainen omavalvonta

Terveydenhuoltolain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen, edistäminen ja ennaltaehkäisy. Lemmilän lastenkodissa lasten asuinympäristö on esteettisesti viihtyisä ja virikkeellinen. Samoin osastojen toimitilat ovat modernit ja ajanmukaiset.

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut toteuttaa terveydensuojelulain (763/1994) mukaisia tarkastuksia kaupungin yksiköissä.

7.2.1 Toiminnan terveydensuojelulain mukaiset riskitekijät

Lemmilän sijaistessa Ridasjärven rannalla on puutiais-aivokuumeen mahdollisuus huomioitava, vaikka ei olla varsinaisella riskialueella. Lemmilän luontoympäristö kosteikon rannalla lisää hyönteisten määrää ja samalla mahdollista lepakoiden määrää ja edelleen mahdollista Rabies-riskiä.

Lemmilän lastenkodissa arvioidut toimintaympäristön riskejä ovat laajat lastenkodin alueet, jotka rajautuvat Ridasjärveen ja metsäalueisiin. Alueet luovat haasteen alueiden valvonnalle samalla kun luovat virikkeellisen ympäristön lapsille. Riskinä on myös valvontakamerajärjestelmän toimivuus ja päällekkäisyysjärjestelmän ylläpidon haasteet.

7.2.2 Terveydensuojelulain mukaisten riskitekijöiden ennaltaehkäisy

Lastenkodin suunnitelmallisella työskentelyllä voidaan ehkäistä terveydensuojelulain mukaisten riskien syntymistä.

Sisäilmaan laatuun voidaan vaikuttaa osin omalla toiminnalla esim. huolehtimalla tilojen riittävällä ylläpitosisiivouksella, säännölliset peruspesut, käytettävillä materiaaleilla esim. tekstiileillä. Viemällä tilojen korjaustarpeet välittömästi Bem-huoltokirjaan ja olemalla tarvittaessa yhteydessä myös tekniseen isännöitsijään. Työn suunnittelulla ja ohjeistuksella pystytään vaikuttamaan olemassa olevien tilojen hyödyntämiseen ja esimerkiksi riittävän ilmanvaihdon riittävyteen. Helteellä ja tilojen kuumentuessa noudatetaan Kaupungin helleohjeita, jotka löytyvät Helsingin kaupungin intrasivuilta.

7.3 Ympäristötyö

Lemmilän lastenkotiin on laadittu kattava kemikaaliluettelo lastenkodissa käytettävistä kemikaaleista. Luettelo on saatavilla kaikista toimitiloista ja on henkilöstön käytettävissä. Lastenkodissa on toteutettu jätteiden lajittelu jokaisessa toimitilassa. Varsinainen jätehuollon järjestäminen on muutoin Helsingin kaupunkiympäristön toimialan vastuulla ja yhteyshenkilönä tekninen isännöitsijä.

Ekotukihenkilönä toimii keittäjä. Ekotukihenkilön keskeisenä vastuuna on edistää ympäristövastuullista toimintakulttuuria lastenkodissa.

7.4 Tiloihin liittyvät teknologiset ratkaisut

Lemmilän lastenkodissa turvataan asiakas- ja henkilöstöturvallisuutta myös teknologisten ratkaisujen avulla osana kokonaisturvallisuutta. Teknologisella ratkaisulla tuetaan työ- ja asiakasturvallisuutta. Työturvallisuuslaki uudistui 1. kesäkuuta 2023 seuraavien pykälien osalta: 8§ -"Työnantajan on erityisesti otettava huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi." "Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta sekä työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyteen.

Lemmilän lastenkodissa on henkilöturvahälytysjärjestelmä (Nine Solutions) jokaisessa toimitilassa ja järjestelmä kattaa osin ulkoalueita. Jokainen hoitohenkilöönkuuluvalla on oma päätelaite työvuorossaan, joka on vain hälytystarkoitusta varten. Laitteiston toimivuus testataan kuukausittain tekemällä koehälytys.

Osassa lastenkodin ulkotiloja on nauhoittava kameravalvonta. Sisätiloissa ei ole nauhoitettavaa kameravalvontaa. Kameravalvonnan huomioidaan työturvallisuuslain 738/2002 velvoitteet väkivallan uhan, yksintyöskentelyn osalta.

7.5 Tukipalvelut ja alihankinta

Lemmilän lastenkodin toimistopalvelut tuottaa Helsingin sosiaali-, terveys-, pelastustoimialan hallintopalvelu. Lemmilässä on yksi osa-aikainen hallintoassistentti. Lastenkodin hallintoassistentin tehtävistä on laadittu vastuunjakotaulukko, joka sisältää tehtävien kuvauksen ja tehtävien sisällöt.

Tulkkaukset ja käännöspalvelut hankitaan Helsingin kaupungin sopimustuottajilta.

Turvallisuuspalveluita tilataan Helsingin Sotepen turvallisuus ja varautuminen -yksiköstä. Käytössä olevat palvelut ovat piirivartiointi lastenkodin ulkoalueella. Erikseen tilattavat ovat vartiointipalvelut, henkilöhälytysjärjestelmä ja kameravalvonnan ylläpitopalvelut. Mahdolliseen vartioiden käyttöön lastenkodissa on erillinen ohje.

Isännöitsijä palvelut tuottaa Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala. Huoltopalvelut toimittaa kaupunkiympäristön ostopalveluyritys.

7.5.1 Kuljetukset

Lemmilän lastenkodin sijaitessa maaseudulla, on julkiset kulkuyhteydet erittäin heikot. Lemmilästä menee päiväaikaan busseja, jotka palvelevat koulunkäyntiä Hyvinkäällä, mutta busseja ei kulje iltaisin, eikä viikonloppuisin. Hoitohenkilökunnalta vaaditaan ajokortti. Henkilökunta perehdytään autojen käyttöön ja niihin liittyviin käytäntöihin. Perehdyttäminen dokumentoidaan ja perehdytyksen jälkeen saa kirjallisen ajoluvan. Henkilökunta kuljettaa myös lapsia harrastuksiin, lääkäriin, ostoksille ja retkille.

Lemmilän lastenkodilla on kaksi leasing-autoa. Autojen huollot ja rengastus kuuluu sopimukseen. Lastenkodin henkilökunta vastaa autojen huoltoon viemisestä ja noudosta.

Erilaiset henkilöstökuljetukset muodostavat keskeisen osan lastenkodin toiminnasta. Lasten kuljetus tukeutuu lähes täysin lastenkodin omiin kuljetuksiin henkilökunnan toimesta.

Lasten vastentahtoiset kuljetukset muodostavat korkean asiakas- ja henkilöstöturvallisuus riskin. Kuljetuksen turvaamiseksi pyritään matalalla virka-apua poliisilta. Poliisi myöntää virka-apua kuljetuksen turvaamiseksi oman harkintansa mukaan tukeutuen tilannekohtaiseen riskiarvioon.

Uudessa lastensuojelulain 69a §:ssä (542/2019) säädetään luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisesta. Säännös edellyttää lastensuojelulaitokselta toimenpiteitä lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi laitokseen viipymättä, sekä ilmoittamaan lapsen luvattomasta poissaolosta lapsen sijaishuollosta vastuussa n pitää lyhytaikaisesti kiinni kuljetuksen aikana kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi.

Lain esitöiden mukaan laitoksesta luvatta poistuneen lapsen palauttaminen tulee hoitaa lapselle turvallisella ja hänen yksilöllisen tilanteensa huomioivalla tavalla. Kuljetuksen tulisi hoitaa lapselle entuudestaan tuttu työntekijä (esim. omaohjaaja tai muu osaston ohjaaja). Tämän katsotaan edistävän lapsen turvallisuuden tunnetta. Tuntityöläisiä ei voi siis palkata lasten noutamiseksi. Sen sijaan laitokseen voidaan palkata tuntityöntekijöitä siksi ajaksi, kun lapselle tuttu työntekijä lähtee kuljetukseen.

Vastentahtoisien kuljetusten järjestäminen vaatii aina riskiarvioin. Riskiarvioon osallistuu johtaja tai hänen sijaisensa. Kuljetustilanteet syntyvät usein virka-ajan ulkopuolella join varalla oleva johtaja tai hänen sijaisensa. Mahdollista virka-apua pyytää lapsen sijainti paikan sosiaalipäivystys laitoksen pyynnöstä. Mikäli lastenkodin tekemän riskinarvioinnin mukaista virka-apua ei saada. Pyritään kuljetusta siirtämään niin että lastenkodista lähtee henkilö paikan päälle selvittämään ja kohtaamaan lapsen. Tällöin riskiarvio täsmentyy. Tilanteet vaativat viranomaisverkosto työtä, joka on ajoittain haasteellista, mikäli lastenkodin riskiarvioon ei luoteta.

Myös lapsen toivoma ennalta suunnittelemaan kuljetus voi asiakas- ja henkilöstöturvallisuusriski. Vaikka lapsi voi olla hetkellisesti halukas palaamaan lastenkotiin voi hän päihtymyksen ja psyykkisenmielentilan johdosta olla impulsiivinen ja ennalta arvaamaton. Myös näihin kuljetuksiin valmistaudutaan riskiarvion kautta.

7.5.2 Ateriapalvelut

Lemmilän lastenkodin ateriapalvelut tuotetaan lastenkodissa. Lastenkoti tuottaa myös Lemmilän kouluateriapalvelut sopimusperusteisesti Lemmilän keittiöllä. Keittäjä toimii keittiöllä ja tätä sijaistavat laitosapulaiset.

Keittiöllä on omavalvontasuunnitelma, joka on laadittu 22.5.2023. Hyvinkään ympäristöterveyspalvelut suorittavat terveystarkastajan toteuttamia Oiva-tarkastuksia keskuskeittiöön säännöllisesti yllätystarkastuksina (viimeisemmät 17.4.2024)

Aamupalat ja iltapalat valmistaa hoito- ja kasvatushenkilöstö. Keittäjän kanssa suunnitellaan/toteutetaan viikonlopun ruokalistan valmistusohjeineen. Viikonloppuisin myös herkästi toteutetaan lasten omia toiveita.

Peruselintarvikkeet toimitetaan tukusta ja ne toimitetaan lastenkotiin. Täydennettävät elintarvikkeet hankitaan vähittäiskaupasta. Lemmilän lastenkodin hoito- ja kasvatushenkilöstöltä, sekä keittäjältä ja laitosapulaisilta vaaditaan hygieniapassi.

8 Omavalvonnan seuranta

8.1 Raportointi

Lastenkotitoiminnan asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavat epäkohtailmoitukset kerätään HaiPro- ja SPro-järjestelmistä ja ne ilmoitetaan omavalvontaraportissa neljä kertaa vuodessa. Lastenkotitoimintaa koskevia kanteluita, muistutuksia sekä aluehallintoviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyyntöjä tilastoidaan ja tilastotiedot raportoidaan omavalvontaraportissa. Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi valvovalta viranomaiselta saadut toimenpidevaatimukset ja niiden pohjalta tehdyt korjaustoimet. Lastenkotitoiminnan vaarojen arvioinnit raportoidaan omavalvontaraportissa. Nämä tiedot kerätään säännöllisesti työsuojelupakkiin. Lastensuojelulain mukaiset, lakisääteisesti voimassa olevat hoito- ja kasvatussuunnitelmat ilmoitetaan omavalvontaraporttiin. Tämä raporttietieto saadaan Apotti-asiakastietojärjestelmästä.

Omavalvontaraportissa raportoidaan kerätty asiakaspalautetieto ja niiden pohjalta tehdyt kehittämistoimenpiteet. Tiedot näihin kerätään vaikuttavuuden arvioinnin koonneista sekä lapsilta kerätyistä asiakaspalautteista. Vaikuttavuuden arviointia tehdään suunnitelmallisesti hoito- ja kasvatusneuvotteluissa ja lasten asiakaspalautteita kerätään säännöllisesti lastenkodeista.

Lastenkotitoiminnan palvelukuvaukset raportoidaan omavalvontaraportissa. Oman ja ostopalvelun palvelukuvaukset ovat yhteneväiset ja ne ovat määritelty kilpailutusasiakirjoissa.

Kirjaamisen auditointien toteutuminen vuoden aikana ilmoitetaan omavalvontaraportissa lastenkotitoiminnan osalta. Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi raportointikauden aikana tehdyt tiedonkulun kehittämiseen liittyvät toimet.

Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden kehittämiseen liittyvät toimet. Omavalvontaraportissa raportoidaan lastensuojelun ammattiryhmäkohtaisen täydennyskoulutusmallin käyttöprosentti lastenkotitoiminnan osalta.

Yhteenvetotaulukko lastenkotitoiminnassa seurattavista ja raportoitavista asioista.

Raportoitava asia	Tietojen keräys	Raportointi
Asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavat tapahtumat.	HaiPro-järjestelmä	4 kertaa vuodessa.
Epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhat asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa.	SPro-järjestelmä	4 kertaa vuodessa.
Kirjaamisen auditoinnin toteutuminen.	Auditointiraportit.	4 kertaa vuodessa.
Voimassa olevien hoito- ja kasvatussuunnitelmat ajantasaisuus.	Apotti.	2 kertaa vuodessa.
Vaikuttavuuden arviot.	Kerätään säännöllisesti lastenkodeissa.	2 kertaa vuodessa.
Lasten asiakaspalaute.	Kerätään säännöllisesti lastenkodeissa.	Säännöllisesti.
Koko lastensuojelu: Kantelut, muistutukset sekä aluehallintoviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyynnöt.	Tilastoidaan säännöllisesti.	Seurataan säännöllisesti.
Voimassa oleva vaarojen arviointi.	Työkalupakki.	Varmistetaan lastenkotien johtajilta
Toimet henkilöstön pysyvyyden ja mitoituksen osalta omassa tuotannossa.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi toimet raportointikauden osalta.
Tiedonkulun kehittäminen palveluissa.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi toimet raportointikauden osalta.
Havainnot ja toimet palvelusta valvovalta viranomaiselta (Avi, Valvira).		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi havainnot ja toimet.
Palveluiden kriteerit määritelty palveluissa ja ne ovat käytössä.	Palvelukriteerit määritelty kilpailutusasiakirjoissa.	Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi 4 kertaa vuodessa.
Lastensuojelun ammattiryhmäkohtainen täydennyskoulutusmalli käytössä % yksiköissä.		Lastenkotitoiminnan päällikkö raportoi käytössä olosta ja %-osuudesta.
Oman ja ostopalvelun palvelukuvaukset ovat yhteneväiset.	Palvelukriteerit määritelty kilpailutusasiakirjoissa.	

Lemmilän lastenkodissa on sovittu, että esihenkilöt ja heidän varahenkilönsä käyvät vähintään kerran vuodessa ja aina tarvittaessa toiminnan muutostilanteissa yhdessä läpi omavalvontasuunnitelman keskeiset osiot.

8.2 Arkistointi ja viestintä

Omavalvontasuunnitelmat toimitetaan allekirjoitettuna toimialan asiakirjahallintoon. Allekirjoittajia ovat yksikön esihenkilö ja hänestä seuraava esihenkilö.

Yksikön oman suunnitelman on oltava julkisesti luettavissa paperiversiona yksikön toimitiloissa, esim. ilmoitustaululla.

Lisäksi omaavontasuunnitelmista toimitetaan yksi kappale sähköisenä versiona toimialan viestintään, josta suunnitelma laitetaan julkisesti luettavaksi kaupungin verkkosivuille.

8.3 Suunnitelman hyväksyntä

25.9.2024

Matti Seppälä

Lemmilän lastenkodin johtaja

Minna Pitkänen

Lastenkotitoiminnan päällikkö

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Sosiaali-, terveys- ja
pelastustoimiala,**

**Sosiaali- ja
terveyspalvelut**

Osoite ja yhteystiedot:

www.hel.fi